Gemeente
Amsterdam

Strategisch Huisvestingsplan Sport

2020-2023

Voorwoord

Een sportieve stad is een gezonde en gelukkige stad. Omdat sporten leuk is, en omdat het een effectief middel is om Amsterdammers meer te laten bewegen. Omdat sporten en bewegen leidt tot verlenging van het aantal gezonde jaren dat we leven en tot meer levenskwaliteit op onze oude dag. En ook: minder kans op obesitas, minder schooluitval, betere resultaten op school, lagere zorgkosten en minder ziekteverzuim op werk. Wij willen dat iedereen in Amsterdam kan sporten, dat alle Amsterdammers een leven lang fit zijn. Daarom heeft Amsterdam, als enige stad in Nederland, de Sportnorm ingevoerd.

Sporten is goed voor de Amsterdammers zelf en voor de stad: minder zorgkosten, meer aanleidingen voor sociale contacten ter bestrijding van eenzaamheid, meer saamhorigheid, meer vrijwilligers en meer tolerantie. Bovendien draagt sportieve ruimte bij aan een goede balans in de stad tussen drukte, ontspanning en inspanning.

Om te kunnen sporten en bewegen is het van belang de juiste randvoorwaarden te creëren, ook in de fysieke ruimte. Hierbij zijn wij als gemeente nadrukkelijk zelf aan zet. Wij zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de sportaccommodaties, binnen en met name buiten. Dit geldt ook voor het borgen en integreren van sportieve ruimte in de groeiende en veranderende stad.

Het bieden van sport voor iedereen, met aandacht voor hen die het het hardst nodig hebben, de inzet op inclusiviteit en duurzaamheid en de veranderende stedelijke opgave vraagt om een passende sportinfrastructuur. Een sportinfrastructuur die qua inrichting en programma toegesneden is op de behoeften van sportaanbieders en de Amsterdammers. Om dit alles te bereiken zijn investeringen in de Amsterdamse sportinfrastructuur essentieel. Dat is het uitgangspunt van dit strategisch huisvestingsplan Sport. Met de in dit plan opgenomen ruimtelijke opgaven en bijbehorende financiële middelen halen we de sportnorm.

Amsterdam is een alom erkende sportstad. Door te blijven investeren in een robuuste, duurzame en inclusieve sportinfrastructuur zorgen we ervoor dat dit in de toekomst zo blijft. En dat iedereen in Amsterdam die wil sporten, ook kan sporten.

Simone Kukenheim
Wethouder Sport

Samenvatting

Het aandeel en aantal Amsterdammers dat sport neemt toe. Het sportbeleid dat gericht is op meer bewegende en sportende Amsterdammers in alle lagen van de bevolking werpt zijn vruchten af. De gemiddelde sportparticipatie van Amsterdam is op dit moment hoger dan het Nederlands gemiddelde. De stad groeit steeds harder en dat betekent een enorme opgave de Amsterdammers te kunnen blijven voorzien van een veilig, gezond, inclusief en aantrekkelijk sportaanbod. Op Amsterdam zelf rust de taak om alle Amsterdammers en de Amsterdamse sportaanbieders een passende sportinfrastructuur te bieden en daarmee de randvoorwaarden te bieden voor sport zelf, maar ook voor de mogelijkheden om zoveel mogelijk Amsterdammers mee te laten genieten van de positieve effecten van sport en bewegen: sport is goed voor het individu, de maatschappij en dus de stad.

Investeren in sportinfrastructuur

Het sportlandschap in de stad verandert en dat heeft consequenties voor hoe en daarmee vooral wáár mensen sporten. De ambities voor de sportinfrastructuur zoals verwoord in het coalitieakkoord laten zich samenvatten door voor meer sporten bruikbare, intensief bespeelbare en vooral ook duurzame sportfaciliteiten op openbaar toegankelijke, met zo min mogelijk belemmeringen bruikbare, aantrekkelijke sportparken. Ook duurzaamheid staat met hoofdletters in het coalitieakkoord. De transformatie naar duurzame sportfaciliteiten vergt ook investeringen. Tegelijk is de potentie voor energieopwekking enorm. De Amsterdamse sportaccommodaties staan er goed bij, we hebben de laatste jaren geïnvesteerd in ons sportareaal om het beter te kunnen benutten en onderhouden. Maar om de groei van het aantal sporters te faciliteren (en in juiste banen te leiden) en de ambities voor de sport te verwezenlijken, zijn stevige investeringen nodig.

Dit strategisch huisvestingsplan Sport (SHP-Sport) geeft een meerjarig overzicht van de investeringsopgave in onze sportaccommodaties voor de periode van 2020-2023. Het plan beantwoordt de vraag wat nodig is om onze sportinfrastructuur mee te ontwikkelen met de groei van de stad en te voorzien van de benodigde kwaliteitsimpuls. Het gaat in op de vraag wat het veranderend sportlandschap betekent voor de ruimtebehoefte van sport zowel kwantitatief als kwalitatief (inclusief en duurzaam). Het SHP-Sport laat zien welke ruimteclaims, huisvestings-, beheer-, exploitatie- en organisatiekosten nodig zijn. We willen op peil houden wat we hebben, waar nodig en mogelijk voorzieningen verbeteren en intensiveren, en investeringen doen om mee te kunnen gaan in de groei van de stad. Bij dat laatste is de sportnorm uitgangspunt.

Bottom up ontwikkelen, topdown ruimte reserveren

Om onze ambities te verwezenlijken is een intensief ontwikkeltraject met alle betrokken partijen nodig. Dit proces kan het best bottom-up worden vormgegeven, met betrokkenheid van de stadsdelen, maatschappelijke partners, sportaanbieders, scholen etcetera. Vroegtijdige afstemming hierin is cruciaal. Daarvoor is het wel noodzakelijk om met dit SHP-Sport op niveau van de stad nu al de benodigde sportieve ruimte te ‘claimen’. Ruimtelijke planprocessen nemen op zijn minst 5 jaar, maar vaak nog veel langer in beslag, gebiedsstudies kijken nog veel verder vooruit. Daarom is het nodig in de gebieden aan de voorkant een passende, maar ook dwingende sportopgave mee te geven.

Investeringsopgave

De geraamde investeringen tot en met 2023 tellen op tot €276 miljoen incl. BTW. Hiervan is €125 miljoen bestemd voor de vervanging/herontwikkeling van 3 grootstedelijke sportvoorzieningen, te weten het Jaap Eden-ijscomplex, de Sporthallen Zuid en de uitbreiding van binnenzwemwater in Oost. Voor nieuwe sportvoorzieningen is €87,5 miljoen opgenomen en €59 miljoen voor het intensiveren en opwaarderen van de sportinfrastructuur in de bestaande stad. De toegenomen exploitatielasten bedragen €14 miljoen: €8,5 miljoen voor beheer- en exploitatielasten en €5,5 miljoen voor de groei van de organisatie. De investeringen in nieuwe sportvoorzieningen zijn rechtstreeks te koppelen aan de groei van de stad of het verminderen van wachtlijsten die niet door intensivering kunnen worden opgelost. De investeringen in intensivering en opwaardering zijn deels bedoeld om invulling te geven aan bestaande opgaven, als het verminderen van wachtlijsten, maar ook het verduurzamen van het bestaande sportareaal, en deels ook om de groei van de stad op te vangen. Verder is nog een bedrag van €4,5 miljoen geraamd voor onderzoeks- en advieskosten en €0,3 miljoen voor subsidies. Subsidies zijn bijdragen aan derden om te investeren in bestaande of nieuwe voorzieningen. Want gelukkig zijn sportaanbieders en andere partijen bereid te investeren in sport. Binnen de gemeente Amsterdam werken we bij de realisatie van onze sportinfrastructuur samen met andere beleidsterreinen en programma’s en is er ruimte voor innovatie en cofinanciering.

Investeringsagenda

Concreet vertalen deze investeringen zich in 2020 naar de opwaardering en intensivering van sportparken in Noord, Oost/Zuidoost, en West/Nieuw-West. Daarnaast wordt er gestart met de realisatie van 7 sportzalen/sporthallen. Ook in de jaren daarna is er een forse investeringsopgave voor de intensivering en de verduurzaming van bestaande sportaccommodaties en ligt het accent op investeringen in nieuwe sportaccommodaties, zowel voor de binnen- als de buitensport: uitbreiding van de zwemcapaciteit in oost en sportparken De Nieuwe Kern en sportparkjes op IJburg fase 2.

Met dit SHP-Sport zetten we in op een robuuste, duurzame en inclusieve sportinfrastructuur in de groeiende stad, die een sterke basis biedt om de doelstellingen en ambities van onze Sportvisie 2025 en van het coalitieakkoord waar te kunnen maken.

Het SHP-Sport en de sportnorm, onderdeel (anders) georganiseerde sport

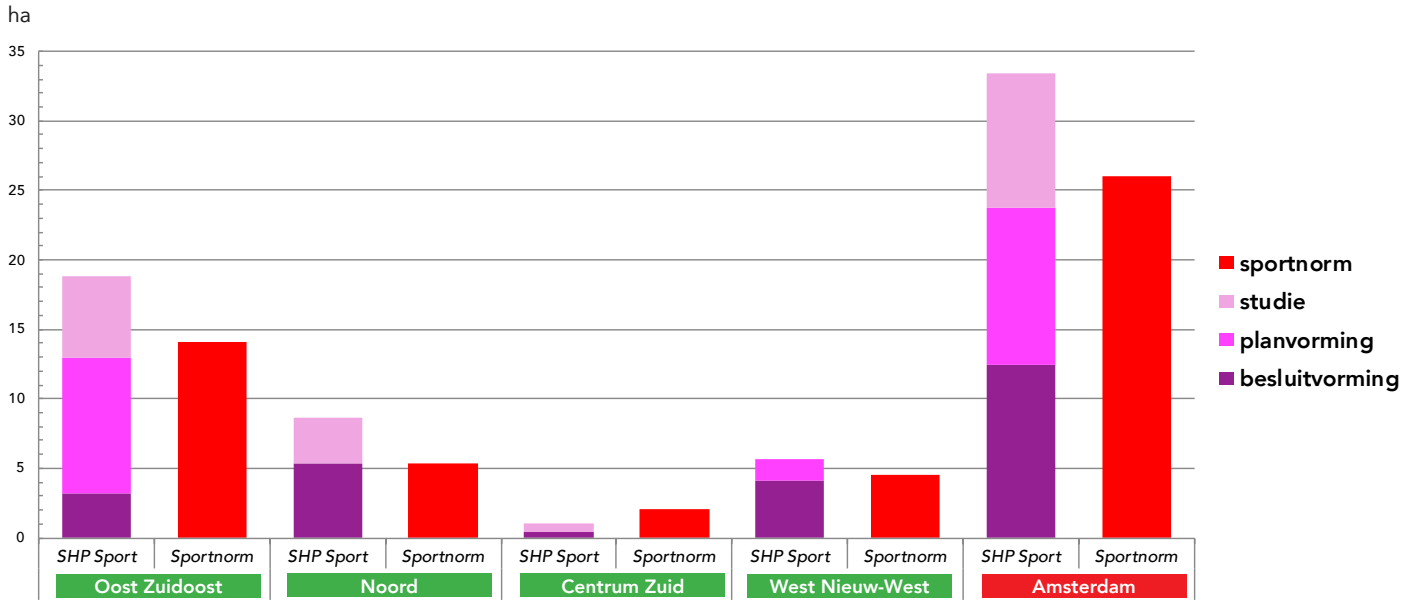

Met de in dit SHP-Sport geschetste ruimtelijke uitwerkingen en de bijbehorende financiële middelen kan de sportnorm (blz. 18) gerealiseerd worden. Dit geldt zowel voor de (anders) georganiseerde buitensport, de sporthallen als de zwembaden. Het realiseren van sport in de openbare ruimte is een opgave die uitwerking krijgt binnen de ruimtelijke projecten van Koers 2025.

(anders) Georganiseerde sport

De (anders) georganiseerde buitensport is verreweg de grootste ruimtevrager binnen de sportnorm. De tabel laat de stand van zaken per winrichting en voor Amsterdam als geheel zien. Het SHP-sport bestrijkt de periode tot en met 2023. Dat betekent niet dat alle opgenomen plannen, zowel voor de woningbouw als voor sport, al definitief vaststaan. Dit verschilt per plan en per jaar. In de tabel zijn de verschillende stadia van planvorming vertaald naar de volgende categorieën: besluitvorming, planvorming en studie.

In de categorie besluitvorming vallen vastgestelde plannen voor nieuw sportareaal zoals het sportpark op Zeeburgereiland, maar vooral en voor het grootste deel optimalisering en intensivering van huidige bestaande sportparken. Daarbij wordt ingezet op vergroting van capaciteit door vervanging van gras naar intensiever bespeelbare ondergronden of een herinrichting van het sportpark zodat meer oppervlak gebruikt kan worden. De realisatie is verantwoordelijkheid van Sport en Bos. De tabel laat zien dat er in Noord en West/Nieuw-West tot 2023 voldoende intensiveringsmogelijkheden zijn om de groeiende sportvraag op te vangen. Daarbij hoort de aantekening dat een aantal van deze sportparken in beeld is als strategische woningbouwlocatie voor de lange termijn (na 2025).
Het merendeel van de te realiseren sportruimte valt onder planvorming of studie. Onder planvorming vallen plannen, waarvan het investeringsbesluit nog niet is vastgesteld, zoals IJburg 2e fase en De Nieuwe Kern. Sport is onderdeel van deze planvorming.

De sportopgave binnen de categorie studie maakt onderdeel uit van ruimtelijke verkenningen, waarbij onderzocht wordt hoe sport ruimtelijk en functioneel ingepast kan worden binnen projecten en gebieden. Dit kan gaan om inpassing van sportruimte binnen stedelijk gebied of het positioneren van sport en bewegen in het groen, allebei nodig om de sportnorm te realiseren.
Het gaat om de toevoeging van kleinschalige stedelijke multifunctionele sportparken, gekoppeld aan scholen en andere voorzieningen in de wijk, en de realisatie van sport- en beweeglandschappen in de scheggen. Daarbij integreren we sportterrein voor sportaanbieders op een ontspannen manier in het landschap. We zetten in beide vormen in op openbaar toegankelijke parken met een diversiteit aan faciliteiten.

Een deel van de studies anticipeert op de woningbouwplannen na 2023. Als de studies en verkenningen ook neerslaan in ruimtelijke planvorming, waarover besluitvorming plaatsvindt, zijn er voldoende mogelijkheden om de sportnorm te realiseren. Dit vereist een gecoördineerde inspanning die moet landen in ruimtelijke projecten.

Sporthallen

Met het aantal sporthallen in dit SHP-sport wordt meer gemaakt dan de sportnorm. Gedeeltelijk is dit ook een inhaalslag om bestaande tekorten op te vangen.

Zwembaden

Voor de periode van dit SHP-Sport moet volgens de norm 1 zwembad gerealiseerd worden.

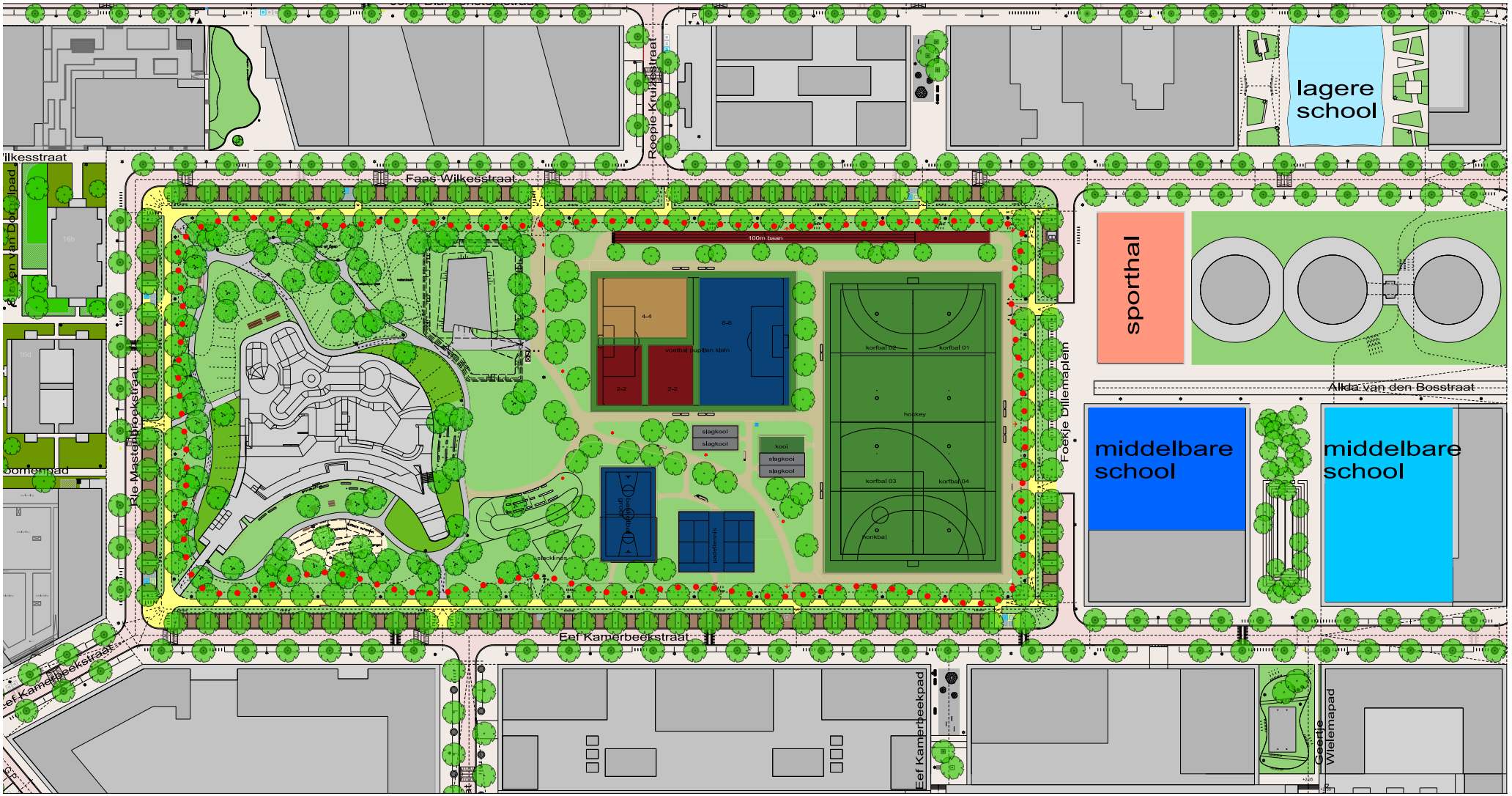

Innovatief stedelijk sportparkje, gecombineerd met scholen en sporthal als sportief centrum van de Sportheldenbuurt op Zeeburgereiland

Inhoudsopgave

Voorwoord
Samenvatting

1. Wie wil sporten, moet ook kunnen sporten 1

2. De veranderende stad 4
   2.1 De stad in beweging 4
   2.2 De Amsterdammer in beweging 6
   2.3 Sportparticipatie 7
   2.4 Een inclusieve, vitale en duurzame stad 10

3. Opgave en ambitie: Investeren in ruimte voor sport 12
   3.1 Versterken van de sportinfrastructuur 12
   3.2 De Bewegende Stad 13
   3.3 Sport in alle geledingen van de stad 14
   3.4 Topsportcluster 15
   3.5 Ruimte voor de sport 17

4. Financiën 20
   4.1 Stad Zijn, Verbeteren en Maken 20
   4.2 Financieringswijze 21

5. De Amsterdamse investeringsopgave tot en met 2023 24
   5.1 Sport- en beweegvoorzieningen in Amsterdam 24
   5.2 Van opgave en visie naar de Amsterdamse aanpak 28
   5.3 Investeringsopgave Oost/Zuidoost 31
   5.4 Investeringsopgave Noord 33
   5.5 Investeringsopgave Centrum/Zuid 35
   5.6 Investeringsopgave West/Nieuw-West 37

Colofon 38
Bijlagen
   I. Woningaantallen Primavera 39
   II. KABINET, separate bijlage
   Investeringsagenda 2020-2023

1.Wie wil sporten, moet ook kunnen sporten

Wij willen dat alle Amsterdammers een leven lang fit zijn. Het doel is zoveel mogelijk sportieve en gezonde Amsterdammers. Daarbij richten we ons op actieve sporters, topsporters en op Amsterdammers die nog niet of te weinig sporten. Niet alleen omdat sporten leuk is, maar ook omdat het een effectief middel is om Amsterdammers meer te laten bewegen en mee te laten doen in de maatschappij. We bevorderen een gezonde leefstijl, bestrijden inactiviteit, obesitas en bieden een gezonde en sociale dagbesteding. Het is goed voor de Amsterdammers, maar ook voor de stad: minder zorgkosten, meer aanleidingen voor sociale contacten ter bestrijding van eenzaamheid, meer saamhorigheid, meer vrijwilligers, meer tolerantie, etcetera. Bovendien draagt sportieve ruimte bij aan een goede balans in de stad tussen drukte, ontspanning en inspanning. De sportieve stad is een gezonde stad en een stad waarin we plezier beleven aan sport.

Amsterdam groeit, het aantal inwoners neemt toe. In "Koers 2025, Ruimte voor de Stad" wordt tot 2025 voorzien in de bouw van 50.000 woningen. Het nieuwe coalitieakkoord gaat uit van een woningbouwproductie van 7.500 per jaar. De verwachting is dat het aantal inwoners, als gevolg van de woningbouwplannen, toeneemt tot meer dan 900.000 inwoners in 2025 en zelfs tot 1.000.000 inwoners in 2040. Een groei die niet evenredig verdeeld is over de stad en bovendien gepaard gaat met een verhuisbeweging van voornamelijk jonge gezinnen de stad uit. Ook sport verandert: met de toenemende bevolking neemt het aantal mensen dat sport en beweegt verder toe. En zien we dat mensen steeds vaker op een andere manier sporten of kiezen voor meerdere of voor nieuwe sporten.

Inclusief en duurzaam

Met het nieuwe coalitieakkoord, dat op 30 mei 2018 is gepresenteerd aan de gemeenteraad, zijn de bestuurlijke lijnen voor de komende 4 jaar uitgezet. De coalitie zet in op de bouw van 7.500 woningen per jaar en op een stad met adequate voorzieningen. Het gaat om de samenhang tussen bouwkwaliteit, leefbaarheid, openbare ruimte en sociale voorzieningen. De coalitie geeft aan dat bij de ontwikkeling van de stad de sportnorm uitgangspunt is, zodat sportvoorzieningen mee ontwikkeld worden met de groei van de stad. De coalitie legt de nadruk op een inclusieve stad. Het gaat om rechtvaardigheid, waarin iedereen dezelfde kansen heeft, onafhankelijk van de buurt waar je woont of naar school gaat. Om verbondenheid binnen de stad en de mogelijkheden elkaar te blijven tegenkomen. Waar zorg is voor wie dat nodig heeft. De ambities van de coalitie op het gebied van duurzaamheid zijn hoog, met het terugdringen van de CO2-uitstoot met 55% in 2030 en 95% in 2050. Het streven is een aardgasvrij Amsterdam in 2040. Energietransitie en aardgasvrij zijn sleutelbegrippen.

Stedelijke opgave

Hoe zorgen we tijdig voor voldoende sportvoorzieningen in de nieuwe ontwikkelgebieden en hoe aan wij om met groei en krimp in de stad? Hoe benaderen we de invulling van de ruimte voor sport, nu het sportlandschap verandert? En hoe zorgen we voor een inclusief en duurzaam sportklimaat? Een complexe opgave, maar wel een opgave die kansen biedt en uitnodigt te zoeken naar innovatieve oplossingen.

Bij het borgen en integreren van sportieve en beweegvriendelijke ruimte in de groeiende en veranderende metropool is de gemeente nadrukkelijk zelf aan zet. Dit moet aan de voorkant van planvorming gebeuren, eenmaal volgebouwde ruimte wordt immers nooit meer ruimte voor sport. Tegelijkertijd wordt ingezet op het intensiever benutten, toegankelijk maken en waar mogelijk multifunctioneel gebruik van de (bestaande) sportaccommodaties. En op het verder stimuleren van een sportieve en beweegvriendelijke openbare ruimte, zowel op het land als op en in het water.

Sport speelt een wezenlijke rol in een duurzame en inclusieve stad. De gemeente is verantwoordelijk voor een groot deel van de sportaccommodaties, met name buiten maar ook binnen, en bij deze accommodaties is veel winst te behalen in het verduurzamen. Sport kan een belangrijke bijdrage leveren aan een inclusieve stad, zowel op het gebied van gezondheid, als dat het plekken biedt waar je elkaar tegenkomt, zoals bij sportverenigingen, en waar je je talenten kunt ontplooien. Het bieden van sport voor iedereen, met de inzet op inclusiviteit en duurzaamheid, maar ook de veranderende stedelijke opgave, vraagt om een passende sportinfrastructuur. Om dit te bereiken zijn investeringen in de Amsterdamse sportinfrastructuur essentieel.

Strategisch Huisvestingsplan Sport

Dit strategisch huisvestingsplan Sport (SHP-Sport) geeft een meerjarig overzicht aan van de investeringsopgave in onze sportaccommodaties voor de periode 2020-2023. Het huisvestingsplan laat als strategisch planningsinstrument zien met welke ruimteclaims, huisvestings-, beheer-, exploitatie- en organisatiekosten we rekening moeten houden in de veranderende stad en waar deze voorzieningen moeten komen.

Het SHP-sport volgt de systematiek van het Integraal Huisvestinsgplan Onderwijs, waarin een strategisch investeringsplan voor vier jaar wordt opgesteld en op basis waarvan jaarlijks een aanvraag wordt ingediend. Elke twee jaar wordt het stuk geactualiseerd om ervoor te zorgen dat er een zo reëel mogelijk beeld ontstaat van de investeringsopgave en tegelijkertijd het langetermijnperspectief niet uit het oog verloren wordt.

Voor dit doel bevat het SHP-sport overzichten van:

- de benodigde ruimte voor sportaccommodaties en waar deze moeten landen in de stad;
- de te verwachten investeringen voor de gemeente;
- de te verwachten exploitatiekosten (kosten om een accommodatie in stand te houden en te gebruiken) van de sportaccommodaties.

Naast het IHP Onderwijs en parallel aan dit plan worden ook strategische huisvestingsplannen opgesteld voor Jeugd, zorg en basisvoorzieningen en Kunst en cultuur, zodat helder wordt wat de benodigde investeringsbehoefte is voor maatschappelijke voorzieningen, en er een eenduidige lijn ontstaat in de investeringsaanvragen. Het in samenhang ontwikkelen van de huisvestingsplannen zorgt voor een meer samenhangende sociaal ruimtelijke structuur, met optimaal (meervoudig) gebruik en op elkaar afgestemde inpassing van voorzieningen in de gebieden.

...een gezonde leefstijl bevorderen

...Amsterdammers verbinden

...Amsterdammers in beweging krijgen

...fysieke en mentale uitdagingen bieden

Sportbeleid Amsterdam

Dit SHP-sport staat niet op zichzelf. Het vertaalt onze beleidsdoelstellingen uit de 1 Sportvisie 2025 naar ruimte en daarvoor benodigde investeringen. De Sportvisie is gebouwd op 4 pijlers: sportparticipatie, sportieve ruimte, sportaanbieders en topsport. Pijlers die elk op hun eigen manier, direct of indirect, nauw samenhangen met de ontwikkeling van ruimte voor sport in de stad. Amsterdam grijpt de groei van de stad aan om bestaande sportaccommodaties en faciliteiten te optimaliseren en breidt het sportareaal waar nodig uit. Daarnaast zetten wij in op het borgen van de basiskwaliteit van gemeentelijke sportaccommodaties en dat investeringen in bestaande en nieuwe gemeentelijke sportaccommodaties duurzaam zijn. Een beweeg- en sportvriendelijke openbare ruimte wordt ook specifiek benoemd als speerpunt van beleid.

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de Sportvisie gevraagd om een 2 ruimtelijke sportnorm op te nemen als onderdeel van het principebesluit (verkennende fase in het Plaberum). Ze wil hier mee voldoende ruimte voor sport en bewegen borgen in (nieuwe) woningbouwlocaties. De sportnorm is op 30 januari 2018 vastgesteld door het College van B&W, als onderdeel van de Referentienorm Maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen. Met woningen alleen bouw je geen stad waar mensen graag willen wonen. Eén van de randvoorwaarden voor een leefbare, complete stad is een divers en hoogwaardig voorzieningenniveau. Een groeiend inwoneraantal betekent dat er parken en sportvoorzieningen nodig zijn en dat er nieuwe schoolgebouwen, culturele en andere maatschappelijke voorzieningen zoals zorg- en welzijnsvoorzieningen moeten bijkomen. De Referentienorm Maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen borgt dit. Samenwerking is niet alleen van belang om een gezamenlijk geluid te laten horen en het belang van voorzieningen voor een complete en toekomstbestendige stad te onderstrepen, het gaat verder. Het in samenhang ontwikkelen van voorzieningen en daar waar mogelijk slim ruimtelijk combineren van voorzieningen is essentieel. Zeker in een al maar verder verdichtende stad, waar ruimte schaars is.

Voortbouwend op de sportnorm biedt de 3 Thematische studie Sport en bewegen een onderbouwing waarom we wat op een bepaalde plek willen en we moeten investeren. En daarmee is het onlosmakelijk verbonden met dit SHP-sport. De studie plaatst de groei van de stad en wat dat betekent voor de ruimte voor sport in een breder perspectief. Het schetst het huidige en toekomstige sport- en beweeglandschap van Amsterdam en zoekt aansluiting bij andere beleidsvelden.

Ook het programma 4 De Bewegende Stad is relevant voor dit SHP-sport. Het onderstreept net als de Sportvisie het maatschappelijke belang van sporten en bewegen voor haar bewoners en voor de leefbaarheid in de stad. Een gezonde, leefbare en aantrekkelijke stad is een sportieve en bewegende stad. Het programma Bewegende Stad heeft met de Beweeglogica uitgangspunten ontwikkeld voor het beweegvriendelijk inrichten van de stad. Het College van B&W heeft deze in mei 2016 vastgesteld.

1

2

4

3

Leeswijzer

- In Hoofdstuk 1 wordt het belang en de noodzaak van een sportend Amsterdam onderschreven, alsmede hoe het SHP-sport hiervoor wordt ingezet.
- Vervolgens wordt in Hoofdstuk 2 de stedelijke opgave uitgelicht: de groei en verandering van de stad en het sport- en beweeggedrag van de Amsterdammers. Daarnaast wordt het belang van een duurzame, vitale en inclusieve stad onderstreept.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de ambities en opgaven voor de Amsterdamse sportinfrastructuur.
- Hoofdstuk 4 geeft het financiële kader voor de te maken investeringen, waarin onderscheid wordt gemaakt in het Stad zijn, verbeteren en maken.
- Als sluitstuk wordt in Hoofdstuk 5 de ruimtelijke opgave stadsbreed en per windrichting behandeld, met een investeringsopgave in bestaand en nieuw sportareaal.

2. De veranderende stad

Amsterdam is in beweging, ze groeit en ze verandert. Beweging komt vanuit de stedelijke ontwikkeling en daarin de grote woningbouwopgave, waarmee Amsterdam in de komende jaren een heuse groeispurt ondergaat. Maar beweging komt ook vanuit de Amsterdamse sporter, die meer en diverser sport. Waar wordt afgestapt van vastgezette sporttijden in de week, vaste sportaccomodaties worden afgewisseld met sporten in de openbare ruimte. Er wordt "on demand" gesport, op een plek en op een moment van de dag dat het uitkomt.

2.1 De stad in beweging

In "Koers 2025, Ruimte voor de Stad" wordt voorzien in een woningbouwprogramma dat qua grootte vergelijkbaar is met de stad Leiden (50.000 woningen). Het nieuwe coalitieakkoord gaat uit van een woningbouwprodcutie van 7.500 per jaar, de Amsterdamse Woningbouwmonitor toont zelfs een planvoorraad van 10.000 woningen per jaar, in de periode tot en met 2022. Nieuwe woningen worden gerealiseerd in nieuwbouwprojecten en door transformatie van leegstaand en leegkomend vastgoed. De komst van nieuwe woningen betekent ook dat extra ruimte voor sport en bewegen nodig is.

De bevolkingsgroei zet door, sterk verweven met de Amsterdamse woningbouwopgave. Volgens de nieuwe prognose van de gemeente Amsterdam bereikt de stad vanaf 2019 zelfs een recordaantal inwoners. De verwachting is dat het aantal inwoners, als gevolg van de woningbouwplannen, toeneemt tot meer dan 900.000 inwoners in 2025 en zelfs tot 1.000.000 inwoners in 2040. De groei is echter niet evenredig over de stad verdeeld, sterkste groei tot en met 2022 vindt plaats in projecten op de westelijke IJ-oevers in Noord, Ringzone West, Amstel III en IJburg.

Parallel aan de woningbouw in ontwikkelgebieden wordt geïnvesteerd in ontwikkelbuurten. Dit zijn bestaande buurten die achterblijven op diverse indicatoren, zoals leefbaarheid, veiligheid en sociaal-economische status, maar ook op sportdeelname en voldoende bewegen. Het gaat in totaal om 32 buurten, verdeeld over Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Er wordt geïnvesteerd in het verbeteren en toevoegen van woningen, het opknappen van openbare ruimte en het verbeteren van sociale voorzieningen. Met gerichte investeringen in deze ontwikkelbuurten wil Amsterdam meer bewoners laten profiteren van de groei van de stad.

Door het grote aanbod aan voorzieningen komt een relatief jonge, stedelijk georiënteerde bevolking op de stad af. De ontwikkeling van vastgoedprijzen en druk op de woningmarkt zorgt wel weer voor een verhuisbeweging van voornamelijk jonge gezinnen de stad uit. Gecombineerd met de trend om later met kinderen te beginnen en de groei van buitenlandse migranten is een toename te verwachten van kleinere huishoudens en het aantal hoogopgeleiden in Amsterdam. Ook het aandeel 65-plussers zal naar waarschijnlijkheid verder toenemen, de landelijke vergrijzing komt in verzwakte vorm in Amsterdam voor.

In Cijfers

Op 1 januari 2018 telde Amsterdam 855.965 inwoners, 11.000 meer dan een jaar eerder en ruim 30.000 meer sinds het vaststellen van het Sportaccommodatieplan 2015-2022 in 2015. De nieuwe bevolkingsprognose van Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS, maart 2017) gaat uit van een verdere groei, wat zich vertaald naar een woningvoorraad van 511.000 woningen in 2040 (+94.000). De sterke groei tot en met 2023 vindt geclusterd plaats in ontwikkelgebieden. Exacte groei van Amsterdam laat zich moeilijk voorspellen, dit is sterk afhankelijk van o.a. de mate van druk op én sturing van de woningmarkt. Voor dit SHP-Sport is de gemeentelijke woningbouwmonitor (dataset d.d. 8-4-2018, gebaseerd op Primavera) als uitgangspunt genomen. Onderstaand overzicht is een momentopname, woningaantallen zijn bij voortschrijdende planvorming onderhevig aan verandering.

Noord	+10.900 woningen
Nieuw-West	+4.200 woningen
Centrum	-
Oost	+9.900 woningen
West	+4.900 woningen
Zuid	+2.000 woningen
Zuidoost	+7.500 woningen

Figuur 2.1 Ruimte voor de stad

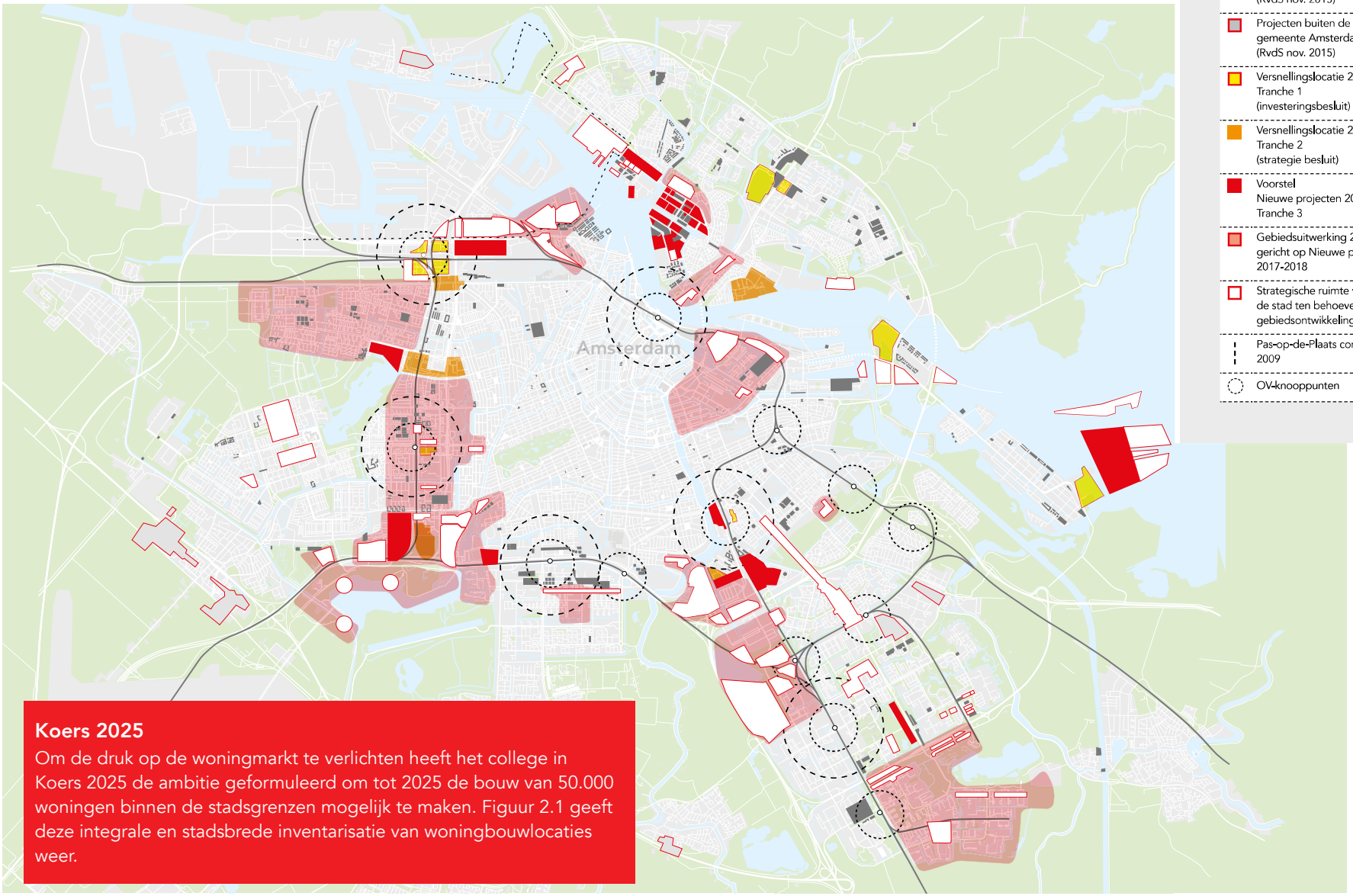

Koers 2025

Om de druk op de woningmarkt te verlichten heeft het college in Koers 2025 de ambitie geformuleerd om tot 2025 de bouw van 50.000 woningen binnen de stadsgrenzen mogelijk te maken. Figuur 2.1 geeft deze integrale en stadsbrede inventarisatie van woningbouwlocaties weer.

2.2 De Amsterdammer in beweging

Sporten en bewegen is van belang voor alle Amsterdammers: het leidt tot verlenging van het aantal gezonde jaren dat we leven en tot meer levenskwaliteit op onze oude dag. En ook: minder kans op obesitas, minder schooluitval, betere resultaten op school, beter inkomen, lagere zorgkosten, en minder ziekteverzuim op werk. De wetenschap toont aan dat bewegen belangrijk is voor de ontwikkeling van de hersenen. De nabijheid van voorzieningen voor sporten en bewegen is cruciaal voor de kwaliteit van leven en een samenhangende sociaal-ruimtelijke structuur in de ontwikkelgebieden. Sport heeft zich in de loop der eeuwen ontwikkeld van een activiteit voor jonge, fitte mannen, tot een onderdeel van het dagelijks leven van mensen van alle leeftijden, achtergronden en geslacht. Tegenwoordig is sport overal aanwezig; niet alleen bij de sportvereniging, maar ook in de openbare ruimte, op tv en internet en op yogamatjes in de kamer. Voor de stijging en verbreding van stedelijke sportdeelname in de afgelopen decennia is een aantal verklaringen aan te wijzen.

Integraal sportbeleid

Waar sport en beweging tot de jaren tachtig vooral werd gestimuleerd als zinvolle vrijetijdsbesteding, werd het door overheden vanaf die tijd verbonden met bredere doelstellingen. Met ‘integraal sportbeleid’ verbonden steden sportstimulering met onder andere gezondheidsbevordering, sociale cohesie en schoolprestaties. Als onderdeel van het meten van beleidsresultaat, werd vanaf de jaren negentig de georganiseerde en ongeorganiseerde sportdeelname structureler gemeten.

Vraag en aanbod

Een tweede oorzaak van de stijging in sportdeelname is te vinden in de veranderende vraag en aanbod van sport. Maatschappelijke ontwikkelingen als individualisering, commercialisering, maar ook de economische crisis hebben geleid tot een groeiende behoefte om het leven, en sport daarbinnen, op een eigen manier in te richten. Met name in steden zijn lidmaatschapsvormen flexibeler, het aanbod meer divers en de vraag om flexibele locaties en tijdstippen voor sportbeoefening groter. Dit heeft geleid tot een opkomst en groei van veelal ongeorganiseerde (hardlopen, wielrennen) en commerciële (fitness, yoga) sport. Deze ongeorganiseerde varianten vertegenwoordigen samen een belangrijk deel van de gegroeide sportdeelname.

De leefbare stad

Beweegaanleidingen zijn blijvend en onmisbaar voor de leefbaarheid van de stad, zowel persoonlijk als maatschappelijk. Het bevordert de fysieke en mentale gezondheid en de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners van de stad. Het draagt bij aan de veiligheid en sociale integratie op verenigingen en in buurten en aan de stedelijke doelen op het gebied van onderwijs en duurzaamheid. Juist in een samenleving, waarin ondanks een stijging van de sportdeelname ook sprake is van dreigende individualisering en grote verschillen in sociaal-economsiche kenmerken van buurten, is aandacht voor het stimuleren en faciliteren van sporten en bewegen een cruciale component van een leefbare, gezonde stad.

Levensstijl en economie

Sport en voldoende bewegen worden steeds meer onderdeel van een stedelijke levensstijl. De ontwikkeling en opkomst van urban sporten, zoals skaten, freerunning en boulderen, maar ook 3 tegen 3 basketbal en 5 tegen 5 voetbal, laat dit zien. Het zijn sporten die de stad nadrukkelijk als hun speelveld zien en ook zo gebruiken. Dit heeft zijn effect op sportdeelname en op sportevenementen. Ook grote sportmerken spelen hierop in, vrijetijdsbesteding is een industrie op zich. De aanwezigheid van sport- en beweegvoorzieningen draagt in belangrijke mate bij aan het stedelijk vestigingsklimaat, zowel voor bewoners als bedrijven. Ze hebben dus ook een economische meerwaarde voor de stad.

2.3 Sportparticipatie

Elke drie à vier jaar wordt het sportgedrag van Amsterdammers gemeten met de Amsterdamse Sportmonitor. Het is een enquête op basis van een steekproef uit de Amsterdamse bevolking. Daarnaast wordt halfjaarlijks een sportdeelname-index opgesteld, waarbij vaker en gebiedsgerichter gemeten wordt. Beide onderzoeken geven een scherp beeld van de sportdeelname en sportbeleving van de Amsterdammer, ook ten opzichte van landelijke cijfers.

Sportdeelname

Het gaat goed met de sportdeelname in Amsterdam, 2/3e van de Amsterdammers sport één keer per week (sportdeelname-indexen april/november). Hiermee ligt de sportparticipatie (67,5%) zelfs al iets hoger dan het landelijke gemiddelde (65%). Wordt de sportdeelname opgesplitst per leeftijdscategorie, dan valt op dat de Amsterdamse jongere (5-18 jaar) juist in lichte mate minder sport dan het landelijk gemiddelde. De deelname verschilt ook per gebied: in gebieden met een bevolking met een lagere sociaaleconomische status is sprake van een lagere sportdeelname. Hoe hoger opgeleid en hoe jonger, hoe vaker er minstens één keer per week gesport wordt. In Noord, Nieuw-West en Zuidoost sporten inwoners het minst, in Zuid, Centrum en Oost het meest.

Amsterdammers sporten vaker, maar ook diverser. Het gemiddeld aantal sporten dat de Amsterdamse sporter beoefend komt uit op 3,8 sporten (Sportmonitor 2017). Een stevige toename ten opzichte van de voorgaande jaren, zo werd een kleine 10 jaar gelden nog gemiddeld 1 sport minder beoefend. Dit gemiddelde is vooral toegenomen onder jongeren van 13-17 jaar en sporters van 18-34 jaar.

Fitness is de meest populaire sport in Amsterdam, gevolgd door hardlopen. Beide sporten hebben de afgelopen jaren veel aan populariteit gewonnen. Deze populariteit hangt samen met de trend van het "on demand sporten": sporten wanneer men wil en op individuele basis, zonder vast te zitten aan vaste trainings- of wedstrijddagen. Voetbal staat samen met zwemmen op de derde plek. Onder kinderen tot 18 jaar is voetbal het meest populair, vooral bij de jongens. Bij volwassenen is fitness de meest populaire sport, bij ouderen is dat wandelsport. De gemene deler bij mannen en vrouwen is fitness, hardlopen en zwemmen.

(On)georganiseerd Sporten

De tijd waarbij er voornamelijk wordt gesport bij een traditionele vereniging is voor veel Amsterdammers voorbij. Steeds meer en vaker wordt gesport, op verschillende manieren. Bijvoorbeeld bij een vereniging, bij een commerciële sportaanbieder of juist ongeorganiseerd (alleen of samen met anderen).

Van alle Amsterdammers is 28 procent lid van een sportvereniging (Sportmonitor 2017). Vergeleken met de rest van Nederland zijn minder Amsterdammers lid van een sportvereniging. Voor de groep onder 18 jaar is dit zelfs aanzienlijk lager. Wel zien we dat

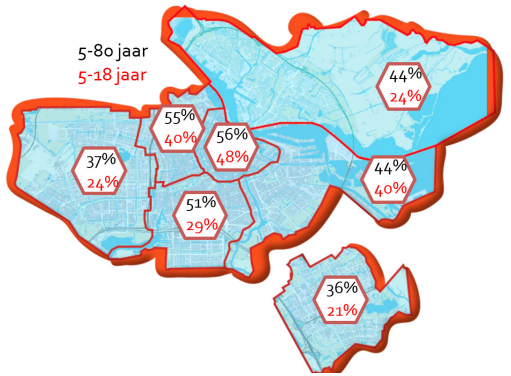

In gezonde mate sporten
Percentage van de Amsterdamse bevolking dat voldoet aan de beweegnorm, aangegeven in de leeftijdsgroep van 5 tot 18 jaar als ook vanuit de hele Amsterdamse bevolking gezien.

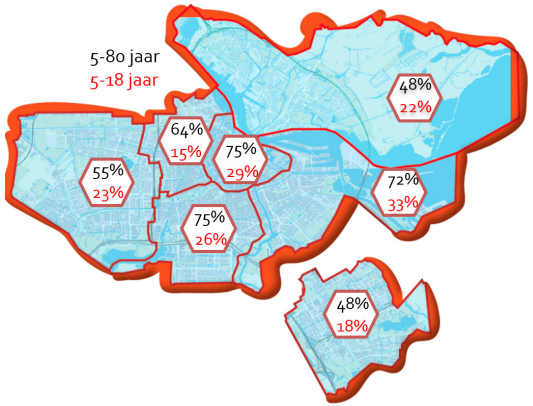

(On)georganiseerd sporten
Percentage van de Amsterdamse bevolking dat verenigingslid is, aangegeven in de leeftijdsgroep van 5 tot 18 jaar als ook vanuit de leeftijdsgroep 5-80 jaar.

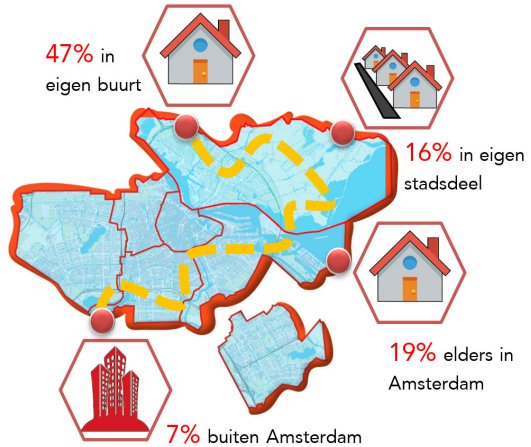

Waar wordt gesport?
Percentage van waar in Amsterdam door de Amsterdamse bevolking wordt gesport: alleen binnen de eigen buurt, binnen het eigen stadsdeel, ergens anders in Amsterdam of buiten de gemeentegrenzen. Daarnaast heeft 11% van de ondervraagden aangegeven op diverse plekken te sporten, of geen antwoord/weet niet ingevuld.

het sporten in verenigingsverband onder jongeren toeneemt. Ruim de helft van de kinderen tot 18 jaar sport in verenigingsverband, tegenover 14% van alle volwassenen. Voor zowel jongeren als ouderen geldt dat mannen vaker lid zijn van een vereniging dan vrouwen. Ook geldt dat hoe hoger het opleidingsniveau, hoe vaker men lid is van een sportvereniging. In de stadsdelen Centrum, Oost en Zuid zijn de meeste inwoners actief lid van een sportvereniging. Dit zijn ook de stadsdelen met het grootste aandeel sporters.

Kinderen en jongeren sporten het meest en vooral in georganiseerd verband, bij sportverenigingen en/of gekoppeld aan stimuleringsprogramma's op scholen. Op verschillende plekken in de stad is er sprake van wachtlijsten bij sportverenigingen, vooral bij jeugdleden in de traditionele sporten (hockey, tennis en voetbal).
(jong)Volwassenen sporten minder in traditioneel verband, vaker bij anders georganiseerde (commerciële) aanbieders en/of individueel in de openbare ruimte van de stad.

Het volwassen ledenbestand van verenigingen neemt af. Tegelijkertijd zien we dat het anders-georganiseerde en commerciële sportaanbod in de stad groeit. De markt zelf speelt met sportscholen, yogaclubs, bootcamps etcetera in op de groeiende en diverse vraag naar sport- en beweegaanbod. Deze vestigen zich voornamelijk in commerciële ruimten, of maken gebruik van parken en openbare ruimte.

Niet-Sporters

De Sportmonitor (2017) laat zien dat 6% van de Amsterdammers nog nooit heeft gesport. Een op de vijf Amsterdammers (21%) heeft het afgelopen jaar helemaal niet aan sport gedaan, van hen hebben de meesten in het verleden wel gesport. De belangrijkste redenen om niet (meer) te sporten zijn een gebrek aan geld, tijd en/of fysieke problemen. Van de niet-sporters heeft vier op de tien wel (weer) zin om te gaan sporten.

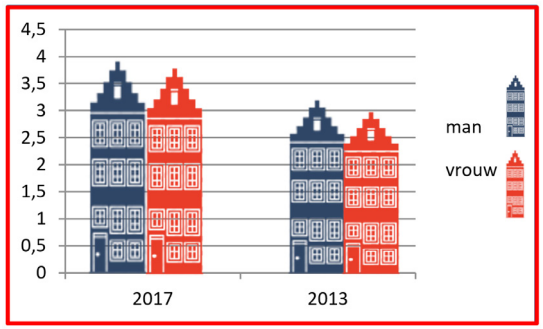

Divers sporten

Gemiddeld aantal beoefende sporten door de Amsterdamse bevolking, voor de jaren 2017 en 2013 en aangegeven voor zowel mannen als vrouwen.

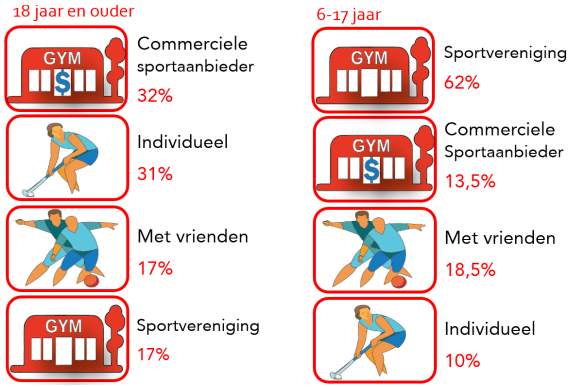

(On)georganiseerd sporten

Wijze van (on)georganiseerd sporten door de Amsterdamse bevolking, aangegeven in de leeftijdsgroep van 6 tot en met 17 jaar en voor volwassenen (18 jaar en ouder).

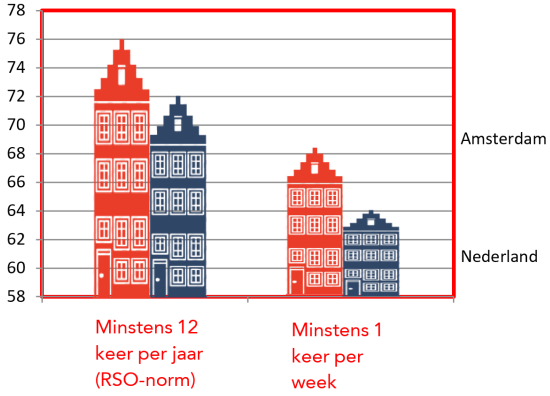

Sportdeelname

Percentage van de Amsterdamse en Nederlandse bevolking, die de minstens 12 keer per jaar en minimaal 1 keer per week sport.

Gezond Sporten

Ruim de helft van alle Nederlanders haalt de beweegnorm. Deze percentages stijgen al jaren. Dat geldt ook voor Amsterdam, dat zelfs nog iets boven het landelijk gemiddelde zit. In grote lijnen geldt dit ook voor kinderen, die vooral buiten spelen en sporten. Voor kinderen geldt: hoe jonger, hoe belangrijker het is om veilige speelruimte van hoge kwaliteit om de hoek te hebben. De stedelijke kengetallen voor voldoende bewegen zeggen niet alles: hierin bestaan noemenswaardige verschillen op het schaalniveau van de stadsdelen.

Beweegrichtlijnen

Sinds 1998 bestaan landelijke normen waarin een bepaalde mate van bewegen wordt voorgeschreven om gezondheidswinst te behalen. Deze beweegrichtlijnen worden als volgt omschreven:

- Beweegnorm
  Jongeren (onder de18 jaar) wordt voorgeschreven 7 dagen per week minimaal een uur actief te zijn, volwassenen 5 dagen per week minimaal een half uur.

- Fitnorm
  Zowel jongeren als volwassen wordt voorgeschreven 3 keer per week 20 minuten intensief te bewegen.

- Combinorm
  een maatschappelijk breed aanvaarde norm voor gezond beweeggedrag. Personen voldoen aan de combinorm wanneer zij aan de beweegnorm en/of aan de fitnorm voldoen.

In augustus 2017 heeft de Gezondheidsraad nieuwe beweegrichtlijnen gepresenteerd in een advies naar de Kamer, ter vervanging van de huidige richtlijnen. In de nieuwe beweegrichtlijnen wordt benadrukt dat meer beweging (langer, vaker en/of intensiever) altijd beter is. Volwassenen wordt geadviseerd twee keer per week aan spier- en botversterkende activiteiten te doen, in combinatie met balansoefeningen. Het aantal minuten dat je per week minimaal moet bewegen blijft 150 minuten, verspreid over meerdere dagen.

2.4 Een inclusieve, vitale en duurzame stad

De coalitie benadrukt de noodzaak tot verbondenheid, juist in de diversiteit die Amsterdam zo kenmerkt. Een Amsterdam waar iedereen meedoet en meetelt, met zorg voor elkaar en elkaars kansengelijkheid. Een stad waar iedereen voldoende kan bewegen en sporten, op duurzaam ingerichte sportparken en in beweegvriendelijke openbare ruimte. Een Amsterdam waar aan kwetsbare groepen de kans wordt geboden sportief en gezond te zijn, met een steuntje in de rug voor degenen die dat het hardst nodig hebben.

Inclusieve stad

Verbondenheid ontstaat niet alleen tussen individuen, groepen en (sub) culturen, maar ook tussen gebieden in de stad. Sport en sporthuisvesting kunnen meer dan nu ingezet worden voor het ''bruggen bouwen'' tussen bewoners en tussen gebieden in de stad. Voor het bieden van betaalbare sport voor iedereen, voor het creëren van ruimte voor ontmoeting, saamhorigheid en betrokkenheid in de samenleving, maar bijvoorbeeld ook voor het bestrijden van depressie, eenzaamheid en jeugdproblematiek. Een monofunctioneel sportpark voor enkel één sportvereniging, weggestopt aan de rand van de stad, past daar niet bij: het vraagt nadrukkelijk om een andere inpassing en invulling van sportruimte in de stad.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een alom aanwezige ambitie in de huidige maatschappij. Met het klimaatakkoord van Parijs is de vrijblijvendheid er af en staat duurzaam en toekomstbestendig internationaal prominent op de agenda. Op nationaal niveau is de eerste Klimaatwet in de maak, en in Amsterdam hebben we het duurzaamste coalitieakkoord ooit. We delen de gevoelde urgentie en ambitie; duurzaamheid is en wordt een gedeeld handelingsperspectief. Zo ook in de Amsterdamse sport. De Sportieve Stad is een duurzame stad. Duurzaamheid is randvoorwaardelijk in alle investeringen in sportvoorzieningen, of het nu om investeringen in bestaand sportvastgoed gaat of om de realisatie van nieuwe accommodaties. We zetten in op CO_2 neutrale, aardgasvrije en klimaat adaptieve accommodaties, waar mogelijk gebaseerd op de principes van de circulaire economie. We kiezen dus voor duurzame en toekomstbestendige warmte en alle sportaccommodaties en sportparken in Amsterdam voorzien we van energiezuinige en dynamisch te gebruiken LED verlichting. Duurzaamheidsinvesteringen dragen niet alleen bij aan een beter klimaat, ze zijn ook gekoppeld aan ambities voor de sport: het betaalbaar houden van onze sportvoorzieningen, het toegankelijk en aantrekkelijk maken van onze sportaccommodaties en -parken, het verhogen van de bespeelcapaciteit van de velden en het verminderen van de belasting op de omgeving.

De coalitie

Op 30 mei 2018 heeft de nieuwe coalitie haar akkoord gepresenteerd. Belangrijk punt daarin is de inzet van de sportnorm, met als doel dat sportvoorzieningen parallel meegroeien met de groei van de stad. Verder zet het nieuwe bestuur in op het investeren in bestaande sportaccommodaties en wordt onderzoek uitgevoerd naar hoe de 1/3e regeling zo wordt ingezet dat verenigingen minder hoeven voor te financieren. Sportparken, gymzalen en sporthallen moeten intensiever gebruikt worden en waar mogelijk openbaar toegankelijk gemaakt. Voor het verminderen van wachtlijsten zijn ondergronden die intensiever en voor meerdere sporten gebruikt kunnen worden een sterk middel. Het nieuwe bestuur wil meer sportverzamelgebouwen om ontmoeting te stimuleren en kosten te delen. Sportparken verduurzamen, waarbij zwaar wordt ingezet op cofinanciering binnen de gemeente en met externe partijen. En tot slot wordt sporten in de openbare ruimte gestimuleerd door vaker sporttoestellen te plaatsen, de openbare ruimte uitdagend en veilig te maken om te spelen of sporten en met meer openbare zwemplekken.

Maatschappelijk scoren

Amsterdam benut de mogelijkheden van sport, de sportieve infrastructuur en het sportnetwerk om bij te dragen aan ontspanning en plezier, met een sport- en beweegaanbod voor elke Amsterdammer, ongeacht achterstand en beperking. De sportieve ruimte raakt een breed scala aan maatschappelijke doelstellingen in onze stad. Bij investeringen in bestaande en nieuwe sportinfrastructuur wordt dan ook aandacht gegeven of en op welke manier de sociale opgave in de stad mee kan profiteren, en de kansen die hier liggen voor diverse indicatoren, zoals maatschappelijke participatie, sport- en beweegstimulering, gezondheid en welzijn, veiligheid en integratie. Met gerichte investeringen, met aandacht voor de ontwikkelbuurten en vanuit het gedachtegoed van de inclusieve en ongedeelde stad, wil Amsterdam meer bewoners laten profiteren van het aanbod en de groei van sportvoorzieningen in de stad.

Een vitale Amsterdamse sportinfrastructuur als integraal onderdeel van de woonomgeving is hierin randvoorwaardelijk. Voor het vervlechten van de sociale en ruimtelijke opgave in de sporthuisvesting is een intensieve samenwerking met stadsdelen, maatschappelijke partners en sport- en beweegaanbieders cruciaal, met afstemming vroeg in de planvorming bij investeringen in bestaande en nieuwe sportieve ruimte. Door de ketenpartners te betrekken mét kijk op de context van het gebied, bereiken wij doelgroepen die in relatie tot sport- en beweeggedrag aandacht behoeven, en gebieden waar extra focus en inzet nodig is.

En hoe meer Amsterdammers sporten, in welke vorm en op welk niveau dan ook, hoe groter de positieve effecten van sport in de Amsterdamse samenleving.

Sportstimulering

De Amsterdamse sport- en beweegstimulering kent een stevige basis die de afgelopen jaren is uitgewerkt in stadsbrede en gebiedsgerichte sportstimulering. Samen met sportaanbieders en andere partners wordt zorg gedragen voor aansprekende en eigentijdse programmering van activiteiten die optimaal aansluit op de behoefte van Amsterdammers, de maatschappelijke opgaven in buurten en wijken en aandachtsgroepen. Stadsdelen dragen hier gebiedsgericht aan bij met programma's gericht op bijvoorbeeld sportbuurtwerk en volwassen- en seniorensport. Enkele voorbeelden van de stadsbrede programma's zijn:

- Aanpak gezond gewicht

het bevorderen van een gezonde leefstijl onder Amsterdamse kinderen van 'min negen maanden' tot achttien jaar. Het gaat daarbij om zorg voor kinderen die al te zwaar zijn maar ook om preventie: zorgen dat de gezonde keuze, de makkelijke keuze wordt.

- Jump In

Het Jump-in programma helpt scholen om gezonde leefstijl op school vorm te geven. Hierdoor blijven kinderen niet alleen gezonder, ze presteren ook beter op school.

- Multi Sport

programma voor kinderen van zes tot en met negen jaar. Met het programma kunnen kinderen een sport vinden die bij ze past om vervolgens structureel te gaan sporten bij een sportaanbieder in de buurt.

- Top score

Topscore Amsterdam biedt middelbare scholieren de mogelijkheid om tijdens en na schooltijd kennis te maken met meer dan 15 verschillende sporten.

- Broedersport

Geisoleerde en kwetsbare jongeren worden door middel van sport en begeleiding ondersteund en weerbaarder gemaakt, ook tegen radicalisering.

3. Opgave en ambitie: Investeren in sportieve ruimte

Amsterdam is een alom erkende sportstad die uitnodigt tot (sportief) bewegen. Een stad waar elke Amsterdammer, jong of oud, de toegang heeft tot een divers aanbod aan sport- en beweegactiviteiten. Dit begint bij een aanbod aan duurzame en toegankelijke sportinfrastructuur, en een beweegvriendelijke en -stimulerende inrichting van de openbare ruimte. Dit is de ambitie waar wij voor staan, vastgelegd in de Sportvisie Amsterdam 2025, De Sportieve stad.

3.1 Versterken van de sportinfrastructuur

De Sportvisie is uitgewerkt in negen speerpunten, waarvan een aantal zich specifiek richt op het versterken van de sportinfrastructuur:

- Amsterdam grijpt de groei van de stad aan om bestaande sportaccommodaties en faciliteiten te optimaliseren en breidt het sportareaal waar nodig uit.
- Amsterdam borgt de basiskwaliteit van gemeentelijke sportaccommodaties en ontwikkelt actief gastheerschap op haar accommodaties. Investeringen op bestaande en nieuwe gemeentelijke sportaccommodaties zijn duurzaam.
- Amsterdam realiseert een beweeg- en sportvriendelijke openbare ruimte.
- Amsterdam ondersteunt en faciliteert sportaanbieders en begeleidt de match tussen Amsterdammers, aanbieders, ruimte en topsport.
- Amsterdam investeert samen met haar partners structureel in de op- en uitbouw van een professioneel topsportklimaat waarin excelleren mogelijk is.

De Sportvisie 2025 continueert de uitvoering van afspraken die voortvloeien uit het Sportaccommodatieplan 2015-2022. Dit plan richt zich specifiek op de Amsterdamse sportinfrastructuur. Het geeft een onderbouwing voor en richting aan de investeringen in de sportinfrastructuur. Met het Sportaccommodatieplan wil Amsterdam een basis leggen voor een voor iedereen toegankelijke en bereikbare sportinfrastructuur, die toekomstbestendig en duurzaam is en ruimte biedt voor vernieuwing.

Om dit te realiseren wordt ingezet in op de volgende speerpunten:

- Het zoveel mogelijk wegwerken wachtlijsten in de sport door meer ruimte te creëren voor sport en de bestaande ruimte voor sport beter te benutten. Dit geldt zowel voor de binnen- als de buitensport.
- De stad is een speelveld. De openbare ruimte is nu al een essentieel onderdeel van de sportinfrastructuur en dit belang wordt alleen maar groter. Inzet is het versterken en uitbreiden van hardloopnetwerken, het inrichten van openbare plekken waar gesport kan worden en uitbreiding van het areaal aan kleinschalige openbare sportveldjes, onmisbaar voor de buurtsport en het investeren in urban sports.
- De sport in Amsterdam moet toegankelijk en bereikbaar zijn. Door een lokaalgericht, kleinschalig en divers netwerk van sportvoorzieningen zodat sport voor iedereen dichtbij is, sportvoorzieningen zonder drempels voor sporters met een beperking en het waar mogelijk ontsluiten van vaak afgesloten sportvoorzieningen door openbare routes over deze parken aan te leggen en de veiligheid rond deze parken te verbeteren.
- Het gebruik van de bestaande ruimte in de sport zoveel mogelijk intensiveren door het faciliteren van dubbelgebruik van voorzieningen, te kiezen voor toplagen die intensiever bespeeld kunnen worden en te zoeken naar integrale oplossingen voor leegstand dan wel onderbezetting van faciliteiten.
- Amsterdam kent een aantal iconen van de sport, zoals het Olympisch Stadion en het Wagener-stadion, dat, elk om hun eigen reden, onvervangbaar is. Inzet is behoud van unieke voorzieningen en stimuleren van actief gebruik. Hiertoe behoren ook het Centrum voor Topsport en Onderwijs en de Sportas.
- Duurzaamheid is een opgave voor iedereen en dus ook voor de sport. Zeker omdat er bij sportaccommodaties vaak nog veel winst te halen is. Dat geldt zowel voor de gemeentelijke accommodaties als voor de verenigingsaccommodaties. Duurzame sportaccommodaties zijn het uitgangspunt en inzet is om in samenwerking met andere partijen een substantiële bijdrage te leveren aan de duurzaamheidopgave van de gemeente Amsterdam.
- Bij de investeringen in de sportinfrastructuur nadrukkelijk ruimte geven aan vernieuwing en innovatie. Het hoort bij sport en bij een gezonde, diverse en attractieve sportinfrastructuur.

3.2 De Bewegende Stad

Omdat de openbare ruimte, het groen (in het bijzonder de parken) en het water steeds belangrijker worden in het sport- en beweeggedrag van Amsterdammers, zet Amsterdam -met het programma Bewegende Stad en in de Sportvisie 2025- in op het realiseren van een beweeg- en sportvriendelijke openbare ruimte. Een gezonde, leefbare en aantrekkelijke stad is een sportieve en bewegende stad.

Het programma Bewegende Stad heeft met de Beweeglogica uitgangspunten ontwikkeld voor het beweegvriendelijk inrichten van de stad. Het College van B&W heeft deze in mei 2016 vastgesteld. In de Beweeglogica worden vier uitgangspunten voor beweegvriendelijk ontwerp benoemd:

- In de Bewegende Stad is sport om de hoek;
- De Bewegende Stad geeft ruim baan aan de fietser en voetganger;
- De Bewegende Stad is een speeltuin;
- In de Bewegende Stad wordt niet stilgezeten.

De Bewegende Stad gaat over sport, recreatie en vrijetijdsbesteding en normale dagelijkse verplaatsingen, naar school, werk of de supermarkt. Sport participeert actief in dit programma met als doel de mogelijkheden voor sport en sportieve recreatie in de openbare ruimte te vergroten. Het gaat daarbij om de integratie van sportfaciliteiten in het groen, op en aan het water en het identificeren en inrichten van aantrekkelijke en populaire routes in de stad.

1. Openbare fitnesstuin op het Marineterrein
2. Met verf aangebrachte ateliekbaan op het Marineterrein
3. Punaise die hardlopers de weg wijst langs Amsterdamse hardlooproutes
4. Kindvriendelijke boulderwand in de openbare ruimte rondom sportpark Laan van Spartaan
5. Freerunning-parcours aan de Sloterplas
6. Sport- en beweegvriendelijke route door het Westerpark

3.3 Sport in alle geledingen van de stad

Sportieve ruimte, met name sportparken, manifesteert zich op verschillende manieren in de stad. De sportparken zijn grofweg onder te verdelen in twee typen: stedelijke en groene sportparken. Elk kenmerkt zich door een eigen verschijningsvorm, functie en ruimtelijke inpassing. Het doorontwikkelen hiervan biedt kansen om de sport- en beweeginfrastructuur nog steviger te verankeren in de stedelijke omgeving. De ambitie is om nieuwe sportparken, aansluitend op de trends in het sportdomein, voort te laten borduren op het onderscheid tussen stedelijke en groene sportparken en deze door aantrekkelijke en sportieve routes te verbinden tot een robuuste sport- en recreatiestructuur.

Stedelijke sportparken

Dit zijn efficiënte en compact ingerichte sportparken als onderdeel van buurten en wijken, gekoppeld aan scholen, zorg- en wijkvoorzieningen, zodat een directe relatie ontstaat met de doelgroepen die aangewezen zijn op voorzieningen in de directe woonomgeving. Stedelijke sportparken zijn kleinschalig en openbaar toegankelijk, flexibel in gebruiksmogelijkheden, uitdagend en aantrekkelijk, met de wijk als gastheer en sportverenigingen als welkome gasten. Er lopen openbare routes door en om de parken heen en er zijn plekken ingericht voor spelen en ontmoeten. Aan de randen van het sportpark kunnen zich ook commerciële sportaanbieders vestigen, zoals fitnesscentra. Uitgangspunt op het sportpark zelf is het gedeeld en openbaar gebruik van voorzieningen. De referentiegrootte van de beoogde stedelijke sportparken is 1,5 tot 2,5 hectare.

Groene sportparken

Amsterdam wil ook de verenigingssport blijven accommoderen. Het gaat hier vaak om een grote ruimtebehoefte voor sporten met specifieke ruimtelijke eisen om te kunnen meedoen in competitieverband. Deze ruimtebehoefte wordt veelal vervuld op grotere, groene sportparken aan de rand van de stad. Ook hier is het uitgangspunt openbaar en gedeeld gebruik voor (sportieve) recreatie en anders-georganiseerd sportaanbod (bijvoorbeeld bootcamps). Op deze sportparken is vooral de integratie in het groen en het landschap een belangrijke ontwerpopgave.

Het onderscheid in type sportpark bouwt voort op het traditionele sportmodel. Om beter te kunnen inspelen op de veranderingen in het stedelijke sportlandschap en in te spelen op de behoefte van de sportende en recreërende Amsterdammer introduceren wij twee typen sportparken: het innovatieve sportpark als next step van het stedelijke sportpark en het sport- en beweeglandschap als andere, ontspannen invulling van het groene sportpark:

Innovatieve sportparken

Hier wordt georganiseerde en ongeorganiseerde sport op vernieuwende wijze gecombineerd met andere voorzieningen, zowel ruimtelijk als voor wat betreft organisatie en beheer en exploitatie. Gedacht kan worden aan het stapelen of laten drijven van velden en voorzieningen, maar ook aan velden voor nieuwe sporten, flexibiliteit in gebruiksmogelijkheden, exploitatievormen zoals het medegebruik door de buurt en de inzet als proeftuin voor andere manieren van beheer.

Het sport- en beweeglandschap

De verdichtingsopgave maakt het noodzakelijk te kiezen voor inpassing van sport- en beweegruimte in het groen in en om de stad, specifiek in de koppen van de scheggen als verbindende schakels tussen stad en landschap. Dit vraagt om een zorgvuldige landschappelijke inpassing: sporten in een groene omgeving (zonder hekken), en sportief ingerichte, openbare routes en plekken, waar iedereen gebruik van kan maken.

Stedelijk sportpark: Laan van Spartaan

Groen sportpark: Spieringhorn

Sport- en Beweeglandschap: Amsterdamse Bos

3.4 Topsportcluster

Niet alleen breedtesport, ook topsport kent een ruimtelijke opgave. In de Sportvisie kiest Amsterdam ervoor deze accommodaties zoveel mogelijk te clusteren, om optimaal gebruik te kunnen maken van de voorzieningen. Amsterdam zet zich in om de Sportas en in Centrumgebied Zuidoost verder te versterken als (top)sportclusters.
De Sportas is de kraamkamer van de sport en het kloppend hart van het Centrum voor Topsport en Onderwijs. Het brengt op een natuurlijke manier top- en breedtesport bij elkaar en biedt een breed palet trainings- en wedstrijdvoorzieningen en ondersteunende (para) medische en onderzoeksfaciliteiten.
Het Centrumgebied Arena is de thuisbasis van Ajax en biedt een podium voor (top) sportevenementen met de Arena en de Ziggodome. In de slipstream vinden ook urban sports dit gebied, met onder andere 3x3 basketbalevents op het Hoekenrodeplein.

De topsport, haar infrastructuur en topevenementen zijn -net als cultuursector- van belang voor de stad en metropool Amsterdam en Nederland. Met het Olympisch stadion, de Bosbaan, en het Wagener stadion, maar ook de Johan Cruijff Arena en de Ziggodome heeft Amsterdam een aantal unieke topvoorzieningen. Uniek vanwege het aanbod, de locatie en de historie, uniek voor Amsterdam, maar in de meeste gevallen ook voor Nederland en soms zelf internationaal. Maar ook de Sporthallen Zuid, het Sloterparkbad, cluster Ookmeer, het Velodrome (met wielercircuit), de Jaap Eden schaatsbaan en ijshal, de turnhal op Sportpark Sloten, Sporthal Elzenhagen en de faciliteiten van het Centrum voor Topsport en Onderwijs zijn essentieel voor onze (top)sportinfrastructuur.

Topsport & evenementen is een van de pijlers van de Sportvisie 2025 die zijn wortels vindt in de Amsterdamse sport. Top- en breedtesport zijn van oudsher nauw aan elkaar verbonden in Amsterdam en dit is een blijvende ambitie. De groei van de stad biedt kansen om de Amsterdamse topsportinfrastructuur verder te versterken en nog beter op de kaart te zetten. Door vervanging of verplaatsing van verouderde accommodaties of door te investeren in nieuwe accommodaties. In de Sportvisie 2025 en met de doorontwikkeling van het CTO Amsterdam zetten wij in op de verdere optimalisering van de sportinfrastructuur door clustering van diensten, huisvesting en accommodaties.

In de Sportvisie zijn twee clusters aangewezen: rond de Sportas en in het Arenagebied. De ruimtelijke planvorming van Koers 2025 en Ruimte voor de Stad raakt een aantal van de stedelijke (top)sportvoorzieningen direct, omdat ze onderdeel uitmaken van plangebieden.

De komende bestuursperiode moeten besluiten genomen worden over de toekomst van deze voorzieningen en de (uitbreiding van) de Amsterdamse topsportinfrastructuur.
Voor de periode na 2023 is de opgave de ruimtelijke ontwikkelingen in de metropool te blijven koppelen de ontwikkelingen in de sport, de topsportambities van Amsterdam en de afstemming in het nationale (top)sportlandschap.

Figuur 3.1 Grootstedelijke voorzieningen in Amsterdam

1 Johan Cruijff Arena

2 Sporthallen Zuid

3 Bosbaan

4 Wagener stadion

5 Jaap Edenbaan

6 Olympisch Stadion

7 Velodrome

8 Sloterparkbad/ Ookmeer

3.5 Ruimte voor de sport

Voor het realiseren van voldoende ruimte voor sport en bewegen op en rond nieuwe woningbouwlocaties, heeft het College van B&W op 30 januari 2018 de sportnorm vastgesteld, als onderdeel van de Referentienorm Maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen. De sportnorm is een planologische norm voor sportruimte en heeft tot doel de kwantitatieve sport- en beweegopgave te verankeren als integraal onderdeel in de ruimtelijke planvorming. Zo kan het sportareaal gelijke tred houden met de groei van de stad. Het is de basis voor de ruimtelijke, kwalitatieve en financiële uitwerking van het sportprogramma in de stedenbouwkundige en landschappelijke planuitwerkingen en realisatie. De norm geeft referentiecijfers voor gemeentelijke binnensport-accommodaties, sport en bewegen in de openbare ruimte en (anders-) georganiseerde buitensport.

Commerciële binnensportaccommodaties en topsport vallen niet onder de sportnorm. De eersten vestigen zich doorgaans in bestaande en nieuwe bedrijfsruimten in de stad. De planning van topsportvoorzieningen is weliswaar ook een ruimtelijke opgave, maar deze is zo uniek en locatie-specifiek en valt daarom buiten de norm.

Binnensportaccommodaties

Bij zowel sporthallen als zwembaden zijn de genoemde kengetallen richtlijnen: naast het benodigde draagvlak zijn ook de combinatie-mogelijkheden en een evenwichtige spreiding over de stad belangrijke factoren. Waar mogelijk wordt de realisatie van nieuwe sporthallen gekoppeld aan de behoefte aan gymfaciliteiten van scholen voor voortgezet onderwijs (3 gymzalen vormen samen één grote sporthal). Ook de gymzalen voor primair onderwijs worden in beginsel ontworpen dat de zaal naschools kan worden gebruikt.

Sportieve openbare ruimte

Deze norm is er vooral op gericht dat de gerealiseerde openbare ruimte (stenig en groen) ook geschikt is voor sportief gebruik en bewegen. Dit kan op verschillende manieren stedenbouwkundig of landschappelijk worden vormgegeven. De sportnorm kan prima met groen gecombineerd worden, vanuit de ruimte en vanuit het gebruik. De sportparken bieden ook ruimte voor recreatie en spelen en andersom functioneren de parken als openlucht sportscholen.

(Anders) georganiseerde buitensport

De behoefte aan een sportnorm is vooral ingegeven door knelpunten op het gebied van de benodigde ruimte voor (anders) georganiseerde buitensport. De huidige tekorten (wachtlijsten) manifesteren zich -in lijn met de geconstateerde trends- vooral in kinderrijke woonmilieus. Bovendien levert het rekenen met een aantal vierkante meter per inwoner het probleem op dat het te realiseren sportprogramma wordt gebaseerd op een bevolkingsprognose, terwijl in de praktijk is gebleken dat juist hier in het verleden steeds flinke inschattingsfouten zijn gemaakt. Deze sportvoorzieningen zijn, zeker in een verdichtende stad, niet achteraf nog toe te voegen.

Sportnorm

De sportnorm berekent de kwantitatieve sportopgave voor gemeentelijke binnensportaccommodaties (zwembaden en sporthallen), sport en bewegen in de openbare ruimte en (anders-) georganiseerde buitensport (zoals tennis en voetbal, maar ook de urban varianten padel en footy).

Gemeentelijke binnensportaccomodaties:
- Sporthallen: één hal per 24.000 inwoners;
- Zwembaden: één bad per 80.000 - 100.000 inwoners.

Sport en bewegen in de openbare ruimte: één viekante meter per woning.

Sportruimte voor (anders-)georganiseerde buitensport:
- in een centrum stedelijk woonmilieu: twee vierkante meter per woning;
- in een gemengde stadsbuurt: vijf vierkante meter per woning;
- in een groenblauw woonmilieu: negen vierkante meter per woning.

Plaberum

In de opeenvolgende fasen van het Plaberum (haalbaarheid en ontwerp) gelden de volgende spelregels voor de toepassing van de sportnorm:
- De ruimte voor sport om de hoek (sporten en bewegen in de openbare ruimte) á één vierkante meter per woning wordt altijd binnen het plangebied gerealiseerd.
- De opgave voor (anders-)georganiseerde buitensport wordt in het plangebied of indien niet mogelijk binnen een hemelsbrede afstand van 1.500 meter rond het plangebied gerealiseerd of opgelost.
- De afstandsnorm voor (anders-)georganiseerde sport is gebaseerd op een acceptabele fietsafstand naar een sportvoorziening. Bij kleine woningaantallen zal het draagvlak voor een sportvoorziening binnen het plangebied te klein zijn, maar wel bijdragen aan de vraag op een hoger schaalniveau (bijvoorbeeld aan de vraag naar zwemwater).

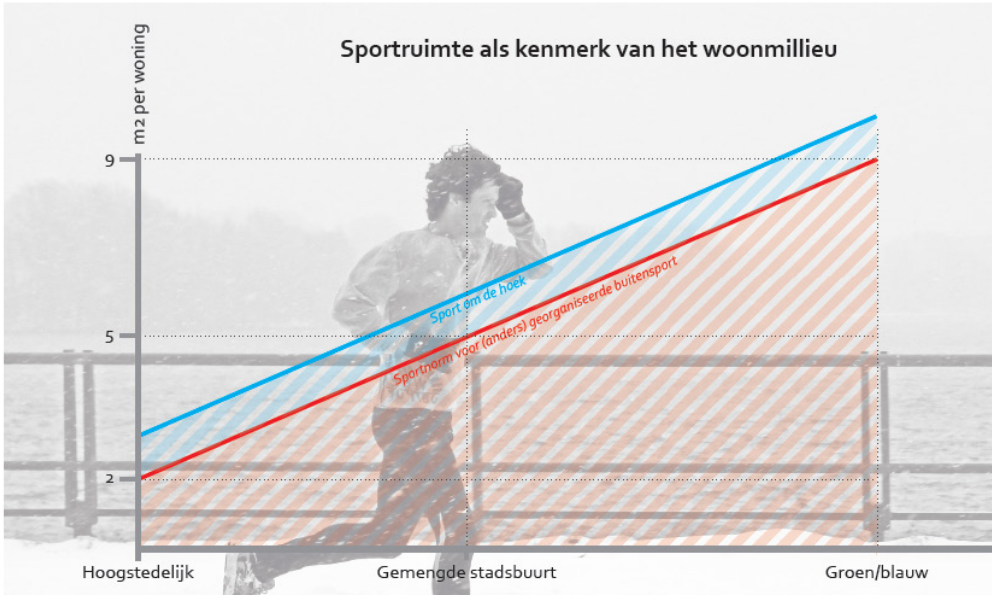

De sportnorm betreft de daadwerkelijk voor sport te gebruiken ruimte bij gebruik van intensief bespeelbare ondergronden en is exclusief ruimte voor parkeren, ontsluiting, waterberging en recreatief randgroen.

Bestaande sportinfrastructuur

Bij de afweging voor een extra sportterrein wordt gekeken of de sportcapaciteit op bestaande accommodaties toereikend is of dat er sprake is van een over-of ondercapaciteit ten opzichte van het huidige gebruik. Waar mogelijk wordt het bestaande sportareaal eerst geoptimaliseerd, door bijvoorbeeld omzetting van gras in kunstgras.

Woonmilieus

(Anders) georganiseerde buitensport wordt berekend en gevormd aan de hand van een drietal type woonmilieus die Koers 2025 onderscheid, te weten een centrum stedelijk woonmilieu, een gemengde stadsbuurt en een groenblauw woonmilieu. Dit onderscheid is gemaakt zodat de ambitie in Amsterdam om een gemêleerd aanbod aan woningen, in kwalitatief hoogwaardige, en gemengde stedelijke milieus, te realiseren. De drie woonmilieus kenmerken zich door een zeer uiteenlopende dichtheid, de demografische samenstelling, de aanwezigheid en mix van wonen, werken en voorzieningen maar bijvoorbeeld ook de aanwezigheid van een knooppunt voor openbaar vervoer. Voor de onderscheiden woonmilieus in Koers 2025 gelden dezelfde ambities ten aanzien van leefkwaliteit, sociale menging, duurzaamheid en bereikbaarheid van voorzieningen.

Centrum stedelijk

Compact milieu rond OV-knooppunten, met een rijke mix aan wonen, werken en (grootstedelijke) voorzieningen. Het woonprogramma bestaat voornamelijk uit appartementen (klein-middelgroot). Dit woonmilieu is vooral in trek bij kleine en stedelijk georiënteerde huishoudens die in hun sportbehoefte minder gericht zijn op traditionele verenigingssport. Dit woonmilieu is zeer compact en is in haar opzet minder geschikt voor de vestiging van traditionele sport, juist wel voor stedelijke, innovatieve en kleinschalige sport- en beweegvormen (hardlooproutes, urban sports, padel, footy, outdoor fitness).

Zeer compact woon-werkmilieu rond OV knooppunten

Rijke mix aan wonen, werken en voorzieningen

Kleinschalige (innovatieve) sport- en beweegvormen

Gemengde stadsbuurt

Gemengde compacte buurten met een dominante woonfunctie en bijbehorende voorzieningen in stadsstraten. Het woonprogramma is een mix van grondgebonden woningen en appartementen (klein-groot). Dit woonmilieu is een geliefd woonmilieu voor alle Amsterdammers. Naast de meer stedelijke georiënteerde kleine huishoudens, is dit milieu ook geliefd bij (startende) gezinnen. Er is zowel behoefte aan ruimte voor urban sports als de meer traditionele veldsporten. Dit woonmilieu leent zich voor de vestiging van kleinschalige stedelijke openbare sportparken met een mix van traditionele en urban sports, ruimtelijk gekoppeld aan scholen en/of binnensportaccommodaties.

Gemengde buurten met een dominante woonfunctie

Mix aan traditionele en urban sport-voorzieningen

Kleinschalige stedelijke sportparken

Groenblauwe woonmilieus

Rustige woonbuurten met een groen en waterrijk karakter op minder centrale locaties. Het woonprogramma bestaat voor een groot deel uit grondgebonden woningen en meergezinswoningen. Dit woonmilieu is een geliefd woonmilieu voor gezinnen. In deze kinderrijke wijken is de relatief grootste vraag naar traditionele veldsporten in verenigingsverband. Dit woonmilieu leent zich voor de vestiging van openbare groene sportparken met daarin een mix van sportieve recreatie en veld- en competitiesporten. Ook in dit milieu biedt de koppeling aan onderwijs en andere voorzieningen kansen

Rustige woonbuurten met een kinderrijk karakter

Groen en waterrijk, met openbare groene sportparken

Mix aan sportieve recreatie en veld- en competitiesporten

4. Financiën

Om de Amsterdammer te stimuleren om op verschillende manieren te sporten en bewegen, is een op de stad afgestemde en met de stad meegroeiende sportinfrastructuur nodig. Het is een kwantitatieve opgave, maar evenzeer een kwalitatieve opgave, mede bepaald door sporttrends, de mate van sportparticipatie en demografische ontwikkelingen. Uitbreiding van de sportinfrastructuur in de nieuwe stad gaat samen met een doorontwikkeling van de sportinfrastructuur in de bestaande stad. Het gaat om het op peil houden wat we hebben, het verbeteren en intensiveren van onze voorzieningen en om investeringen die nodig zijn om mee te kunnen gaan in de groei van de stad. Dit sluit aan bij het Stad zijn, Stad verbeteren en Stad maken, kernbegrippen in de gemeentelijke programmabegroting en uitgangspunt voor de financiële paragraaf van dit SHP-Sport.

4.1 Stad zijn, verbeteren en maken

'Stad Zijn' gaat om investeringen die voortvloeien uit een wettelijk verplichting of erop gericht zijn het bestaande voorzieningenniveau van de stad te handhaven.
Het gaat om de vervanging van een sporthal, sportveld of zwembad als deze economisch en/ of technisch is afgeschreven. Er is dan sprake van een ongewijzigde functie.

'Stad Verbeteren' richt zich op het intensiveren, verduurzamen en optimaliseren als ook grootschalig renoveren van bestaande sportaccommodaties. Het vervroegd aardgasvrij maken van bestaande accommodaties valt bijvoorbeeld onder stad verbeteren. Daarnaast wordt ingezet op de toegankelijkheid van de sportaccommodaties. Ook is efficiënter gebruik van de binnen- en buitensportvoorzieningen een belangrijke opgave. Door dit slim te doen kan de groei van de stad deels opgevangen worden binnen het huidige sportareaal.

'Stad Maken' is rechtstreeks gekoppeld aan de groei van de stad en ruimte die nodig is om deze groei op te vangen. Het gaat om investeringen in nieuwe sportaccommodaties, zowel binnen als buiten. De sportnorm is het uitgangspunt hiervoor. Deze uitbreiding vindt vooral plaats in woningbouwlocaties, maar het kan ook voorkomen dat het gaat om investeringen in sportareaal in aangrenzende gebieden. Daarnaast zijn er door de hele stad wensen om sport uit te breiden. Dit heeft ook invloed op nieuwe investeringen.

De drie kernbegrippen hangen nauw met elkaar samen: de ontwikkeling van bestaande en nieuwe sportvoorzieningen is niet los van elkaar te zien. Vervanging van bestaande velden kan gecombineerd worden met de intensiveringsopgave door bijvoorbeeld de omzetting van gras naar kunstgras. Het is zelfs mogelijk een deel van de groei van de stad op te vangen binnen het huidige sportareaal. Bij investeringen in nieuw sportareaal is uitgangspunt dat hierin tegelijkertijd gemeentelijke duurzaamheidsdoelen worden meegenomen.

4.2 Financieringswijze

De investeringen in sportaccommodaties worden in de regel uitgevoerd met een kredietaanvraag uit de gemeentelijke middelen. Bij sporthallen is er vaak sprake van cofinanciering met onderwijshuisvesting. Het kan voorkomen dat een sportaccommodatie verplaatst moet worden voor een ruimtelijke ontwikkeling. In dit geval wordt een eventuele herbouw/nieuwbouw gefinancierd vanuit de grondexploitatie en/of vereveningsfonds.

Normkosten

Om op de middellange termijn goed te kunnen begroten zijn normkosten nodig. Het gaat om de periode binnen het SHP-sport waarin we al wel weten dat we willen gaan investeren in sport, maar nog geen directieramingen hebben en voorbereidingskosten. Om toch bedragen te kunnen noemen, wordt er gewerkt met normkosten.

De onderstaande cijfers zijn gebaseerd op diverse bronnen. Ze zijn onder andere gebaseerd op recentelijk aangelegde velden, zwembad of hallen. Daarnaast heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de beheer- en exploitatiecijfers. Deze cijfers zijn geïndexeerd. Naast deze cijfers is er externe kennis verworven over landelijke en lokale normkosten. De IMAG normering, Kiwa ISA normen, bouwkostenkompas, landelijk beschikbare cijfers zijn hierin meegenomen. Momenteel is sport bezig het GEZIB systeem te vullen met specifieke informatie per sportpark. Dit systeem gaat in de toekomst veel informatie leveren over het klein- en groot onderhoud en de beheerkosten per veld en sportpark. Ook over de beheerkosten voor de velden zal in de toekomst een nauwkeurige inschatting gemaakt kunnen worden.

Voorziening	Investering	B&E p/jaar	Opmerkingen
Sportpark	300 per m2 stichtings kosten	300.000	Grootschalige optimalisering sportpark, van omzetten gras naar kunstgras, aan-pak infrastructuur park, duurzaamheids-maatregelen.
Sporthal - gekoppeld aan VO	3.600.000	300.000	Cofinanciering met onderwijs, dit bedrag draagt Sport bij. Inclusief duurzaamheidsmaatregelen
Omzetting voetbalveld hockeyveld (kunstgras)	600.000	40.000	Inclusief duurzaamheidsmaatregelen, lichtmasten en LED
Nieuw voetbalveld hockeyveld (kunstgras)	1.200.000	40.000	Inclusief licht(masten), leiding en kabels, paden, parkeerplaatsen, hekwerken, groen en sloten
Zwembad	20.000.000	1.360.000	Inclusief duurzaamheidsmaatregelen
Tennisbaan	100.000	10.000	b&e obv 2 velden, Duurzaamheids-maatregelen inclusief LED

De gehanteerde normkosten zijn sterk afhankelijk van de markt en de innovatie mogelijkheden. De normkosten geven een beeld van de kosten die gemaakt zouden worden als de voorziening op dit moment gebouwd zou worden.

Btw-regeling sport aangepast

Het Rijk heeft besloten dat de BTW-sportvrijstelling met ingang van 2019 zal worden gewijzigd. Vanwege deze wijziging zullen de diensten en activiteiten die de gemeente levert op het gebied van sport vrijgesteld zijn van btw en vallen binnen de sportvrijstelling. Als gevolg van de verruiming van de sportvrijstelling kan de gemeente geen btw meer aftrekken op de kosten bij sportaccommodaties, zwembaden en sportevenementen die worden geëxploiteerd door gemeenten, stichtingen en organisaties zonder winstoogmerk. De btw wordt met deze wijziging in beginsel een extra kostenpost voor gemeenten. Echter, in ieder geval gedurende de eerste vijf jaren (van 2019 t/m 2023) wordt dit btw-nadeel gecompenseerd door het Rijk.

Uitgangspunten

Het vertrekpunt voor het bepalen van de investeringsopgave van het SHP-Sport is de in Primavera (gemeentelijke woningbouwmonitor) weergegeven woningbouwopgave, onze beleidsdoelstellingen uit de Sportvisie 2025, uit het coalitieakkoord (o.a. duurzaamheid en inclusieve stad) en de grootstedelijke vervangingsinvesteringen in topsportlocaties. Bij de investeringsopgave is verder een aantal uitgangspunten gehanteerd, dat van belang is voor de omvang van de investeringsopgave:

- Het uitgangspunt voor maatschappelijke voorzieningen is een sobere en doelmatige huisvesting die voldoet aan de wettelijke eisen. Dit sluit aan op de gemeentelijke beleidsnota ramen en bekostiging;
- In de opgave is als basis prijspeil 2018 gehanteerd;
- Gebouwen worden onderhouden op het onderhoudsniveau 3 of hoger. Dit gebeurt volgens de nen2767, beschreven in de gemeentelijke vastgoedstrategie.
- In de opgave is rekening gehouden met 21% BTW;
- Er wordt ingezet op duurzaamheid. Zowel in nieuwe locaties als bestaande bouw. De genoemde bedragen zijn daarom ook inclusief duurzaamheidsmaatregelen. De genoemde ambities zijn: CO2 neutraal, aardgasvrij en klimaat adaptieve accommodaties, waar mogelijk gebaseerd op de principes van circulaire economie. Er wordt hiermee aangesloten op de ambities van het collegeakkoord;
- Het toegankelijk maken van bestaande en nieuwe accommodaties. Minder valide sporters en bezoekers moeten de sportaccommodatie goed kunnen bereiken en zich goed kunnen verplaatsen;
- Het SHP-Sport gaat uit van 'total cost of ownership'. Dit houdt in dat alle relevante kosten worden meegenomen: kosten die met de investering zelf zijn gemoeid, maar ook uitgaven – en inkomsten – die nodig zijn om de investering in stand te houden en te exploiteren;
- Sport in de openbare ruimte is inhoudelijk meegenomen in het SHP Sport. De aanvraag voor financiële middelen verloopt via andere diensten, zoals V&OR en de bestuurscommissies. Om deze reden komt sport in de openbare ruimte niet terug in de investeringen..

4.3 Type investeringen

In de tabel op deze pagina staat een totaal overzicht aan investeringen. Het is ingedeeld naar type investering. Ook de beheer- en exploitatiekosten zijn meegenomen. De totale investeringsopgave voor de periode 2020 tot en met 2023 in het SHP-sport bedraagt € 276 miljoen. Bij dit investeringsbedrag behoren €11 miljoen aan kapitaallasten. De toegenomen exploitatielasten bedragen €8,5 miljoen. De investeringsbedragen zijn inclusief btw.

Investeringen

De investeringen zijn ingedeeld in twee categorieën, intensivering en uitbreiding. Gezamenlijk gaat het om een bedrag van €272 miljoen. Hierin zitten zowel de intensiveringskosten als de reguliere vervangingsaanvragen, dit valt onder het stad zijn. Bij de bedragen voor de reguliere vervangingsaanvraag, zijn nog niet alle bedragen verwerkt. De reguliere vervangingsaanvraag anders dan via een MJOP, is nog niet in een vierjarenperspectief verwerkt.

	2020	2021	2022	2023	SHP Sport
Investeringen excl exploitatielasten					
Intensivering	€ 19.738.428	€ 22.802.450	€ 16.552.800	€ -	
Uitbreiding	€ 10.974.700	€ 48.097.500	€ 31.714.100	€ 20.545.800	
Grootstedelijke voorzieningen	€ 4.573.800	€ 5.687.000	€ 90.774.200	€ 435.600	
Totaal jaren	**€ 35.286.928**	**€ 76.586.950**	**€ 139.041.100**	**€ 20.981.400**	**€ 271.896.378**
Kapitaallasten	*€ 1.870.207*	*€ 2.910.304*	*€ 5.283.562*	*€ 797.293*	
cumulatieve kapitaallasten	*€ 1.870.207*	*€ 4.780.511*	*€ 10.064.073*	*€ 10.861.366*	
Exploitatie	*€ 1.340.000*	*€ 3.380.000*	*€ 2.260.000*	*€ 1.550.000*	
cumulatieve exploitatielasten	*€ 1.340.000*	*€ 4.720.000*	*€ 6.980.000*	*€ 8.530.000*	
Benodigde ambtelijke capaciteit	*€ 548.735*	*€ 2.404.875*	*€ 1.585.705*	*€ 1.027.290*	
Onderzoek en advies	**€ 1.851.300**	**€ 1.210.000**	**€ 1.210.000**	**€ 72.600**	**€ 4.343.900**
Subsidies	*€ 450.000*	*PM*	*PM*	*PM*	
Totaal					**€ 276.240.278**

Onder investeringen staan intensiveren, het stad verbeteren, en uitbreiding, het stad maken, beschreven. Beide zullen leiden tot kapitaallasten. Investeringen worden conform Nota Activeren, Waarderen, Afschrijven (AWA) als bezit geactiveerd op de balans. Bedragen hoger van €100.000 worden geactiveerd en afgeschreven volgens de daarbij behorende afschrijftermijn die beschreven staat in de AWA. De afschrijving gebeurd lineair. In de kolom kapitaallasten staat een globaal gemiddelde van elk jaar in kapitaallasten. Het gaat hierbij om kapitaallasten verdeeld over 25 of 40 jaar inclusief 1,3% rente.

Voorbereidingskosten

Investeringen gaan samen met voorbereidingskosten, die direct toe te rekenen zijn aan het project. Het gaat hierbij om de kosten voor de planvorming van het project, maar ook voor o.a. de projectleider. De voorbereidingskosten hangen sterk samen met de aanbestedingsvorm en het gewenste opleveringsniveau. Het is, gezien de sterke veranderingen in de markt, onverstandig om hier al aan te geven welke aanbestedingsvorm gehanteerd gaat worden. Dit kan ook per project verschillen. Het gewenste opleveringsniveau kan verschillen van een schetsontwerp tot een definitief ontwerp. Deze mate van uitwerking heeft invloed op de hoogte van de voorbereidingskosten. Aangezien zowel de aanbestedingsvorm als het opleveringsniveau per project kan verschillen, is er in dit SHP Sport gekozen om 10% VAT kosten te hanteren. Dit is in lijn met de andere SHP's die ook een jaar voor aanvang van de uitvoering 10% van het investeringsbedrag beschikbaar komt voor de voorbereiding en bijbehorende kosten. Bijvoorbeeld het IHP van onderwijs. Afwijkingen hierop zullen gemotiveerd worden toegelicht in investeringsaanvragen.

Beheer en exploitatie kosten

Een investering in een sportaccommodatie en/of sportcomplex heeft altijd exploitatie en beheerkosten. Alleen als de accommodatie extern wordt beheerd is dit anders. De kosten voor beheer en exploitatie zullen gelijk met de investering worden aangevraagd. Daarbij wordt gelijk aangegeven dat beheer en exploitatielasten bij hallen een jaar na oplevering ingaan. Deze systematiek is gelijk aan het SHP Onderwijs. Voor velden gaan de beheer en exploitatielasten in hetzelfde jaar in als dat het veld is opgeleverd. Dit komt doordat velden in een relatief korte tijd aangelegd worden en de lasten voor onderhoud en beheer gelijk aantreden na oplevering. Het gaat om alle kasstromen die tijdens de exploitatie van de investering optreden. Binnen een exploitatiebegroting van een sportaccommodatie wordt rekening gehouden met de inkomsten- en uitgavencomponenten zoals te zien in de tabel op deze bladzijde.
Vrijwel elke sportaccommodatie heeft een exploitatietekort. Dit is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven. Hoe hoog dit tekort is hangt af van het type accommodatie en het kwaliteitsniveau van de accommodatie. Dit kan verschillen per sportaccommodatie. Vooral de lasten voor nutsvoorzieningen kunnen door duurzaamheidsmaatregelen sterk worden teruggebracht. Daarnaast zijn er bij sport intensiveringsmanagers actief, zij helpen aan de inkomstenkant door onderbespeling aan te pakken.

Onderzoek en advieskosten

Om te komen tot een investering worden inventarisatie-, onderzoeks- en advieskosten gemaakt in de voorfase. Het gaat om de fase waarin nog niet zeker is dat er een project wordt gestart of uitgevoerd. Er is dus nog geen bestuurlijk besluit genomen over de uitvoering en er is nog geen uitvoeringsbudget. Kosten zijn ook nog niet toe te schrijven aan een uitvoeringsbudget. Om te komen tot een mogelijk project, worden in deze fase verschillende kosten gemaakt: het gaat om planvorming met een voorontwerp, de proceskosten rondom het inpassen van sportvoorzieningen in de ruimte, haalbaarheidsonderzoeken etc.

Ambtelijke capaciteit

Voor de planning en de realisatie van de nieuwe voorzieningen is extra ambtelijke capaciteit nodig. Voor een deel wordt deze extra capaciteit gedekt uit de beschikbare projectbudgetten (VAT-kosten). Hieronder vallen echter niet de kosten voor het noodzakelijke voorbereidende beleidswerk en het opdrachtgeverschap. Dit zijn kosten die niet gedekt kunnen worden uit VAT-kosten en de onderzoeks- en advieskosten. Hiervoor is aparte dekking nodig. Dit staat los van het besluit waar deze taken in de organisatie worden belegd. Aangezien de beleidscapaciteit moet kunnen meegroeien met het investeringsbedrag, is 5% van de uitbreiding investeringsaanvraag als maatstaf aangehouden. Op deze manier groeit de beleidscapaciteit mee met de uitbreidingsinvesteringen.

Subsidies

Er zijn ook financiële bijdragen mogelijk in sportaccommodaties die niet in eigendom zijn van de gemeente en/of extern geëxploiteerd worden. Dit kan zowel een subsidie zijn als cofinanciering. Investeringen hierin worden veelal beschreven als subsidies. Subsidies kunnen zo met beperkte middelen bijdragen aan het realiseren van nieuwe sportaccommodaties. Sport zoekt deze samenwerking actief op waar dit mogelijk is. Er zal eerst alleen voor 2020 worden aangevraagd en op basis van onze ervaringen wordt het bedrag indien nodig bijgesteld.

Voorbeeld exploitatiebegroting sportaccommodatie
Inkomsten
vergoeding vanuit verenigingen
vergoeding vanuit scholen
Energieopbrengsten
Uitgaven
Dagelijks onderhoud
Groot onderhoud
Beheerkosten vastgoed
Personeelskosten
Water en energie
Overige kosten
Kapitaallasten
Onrendabel deel van de exploitatie (Uitgaven>Inkomsten)

5. De Amsterdamse investeringsopgave tot en met 2023

Dit hoofdstuk vertaal de genoemde kwantitatieve en kwalitatieve opgave naar benodigde investeringen in de Amsterdamse sportinfrastructuur. De investeringen zijn per windrichting aangegeven, met een horizon tot en met 2023. Een doorkijk wordt gegeven voor mogelijke investeringen na 2023. Hierbij staat de zorg voor een leefbare en aantrekkelijke stad, nu en in de toekomst, centraal. Dit vraagt om efficiënter grondgebruik en intensiever en efficiënter gebruik van sportvoorzieningen. Het is een tweeledige opgave, want naast de opgave die rechtstreeks voortvloeit uit de groei van de stad, komt de opgave ook voort uit de speerpunten van ons beleid en de veranderingen in het sportlandschap.

5.1 Sport- en beweegvoorzieningen in Amsterdam

Amsterdam biedt een rijk palet aan sportvoorzieningen: van de grote topsportvoorzieningen als het Olympisch Stadion, de Bosbaan en het Wagenerstadion tot de compacte stedelijke sportparken zoals Laan van Spartaan. Van sportparken, sporthallen, sportzalen, gymzalen en zwembaden tot sportieve routes en beweegplekken in de openbare ruimte. Van gemeentelijke voorzieningen tot een groot aanbod aan commerciële voorzieningen.

Buitensport

Amsterdam heeft in totaal 36 sportparken en 26 tennisparken. Op de sportparken is een grote diversiteit aan veldsporten te vinden: naast de grote sporten hockey en voetbal ook korfbal, soft- en honkbal, handbal, cricket, rugby en American football. Daarnaast is op een aantal parken ook ruimte voor atletiek, wielrennen en golf. Op in totaal 224 velden wordt gesport en op 238 buitenbanen getennist, en er zijn 5 atletiekbanen en 2 wielercircuits. Gekeken naar de spreiding van bestaande sportparken met de grootste veldsporten, hockey en voetbal, is de oostkant van Amsterdam in mindere mate bedeeld met parken. Verder vallen het gebied rond Ringzone- West, Amsterdam Zuidoost en de oostkant van Amsterdam-Noord op. De ruimtelijke ontwikkeling van deze gebieden biedt een kans om gelijktijdig de benodigde (georganiseerde) sportvoorzieningen toe te voegen voor de huidige en toekomstige bewoners ervan. In de komende decennia zal de geconcentreerde groei van de stad in ontwikkelgebieden leiden tot een toenemende behoefte aan sportruimte in die gebieden. In al deze gebieden kan naar verwachting een deel opgevangen worden door optimalisering en intensivering van het gebruik van bestaande sportparken. Maar ook in deze gebieden moet gezocht worden naar nieuwe sportruimte en dit moet al op een vroeg moment in de planvorming meegenomen worden.

Binnensport

Er kan gesport worden in 29 sporthallen, verdeeld over 23 accommodaties, en 9 sportzalen. Steeds meer gymzalen van scholen zijn opengesteld voor gebruik buiten schooltijd: daarmee ontstaat een fijnmazig netwerk van sport- en beweegplekken in de buurt. Nieuwe sporthallen worden in de meeste gevallen gecombineerd met de realisatie van nieuwe scholen voor voortgezet onderwijs (VO): daar waar een nieuwe VO-school gepland wordt, wordt ook gekeken of het haalbaar is een nieuwe sporthal te realiseren. Noord is onderbedeeld in sporthallen en gymzalen, die bovendien niet goed verspreid zijn. Een meer evenredige spreiding kan behaald worden met de kansen die de groei van de stad biedt.

Hoe de wind waait

Sport en Bos heeft haar sportaccommodaties onderverdeeld in vier windrichtingen:

- Zuid/Centrum
- Oost/Zuidoost
- Noord
- West/Nieuw-West

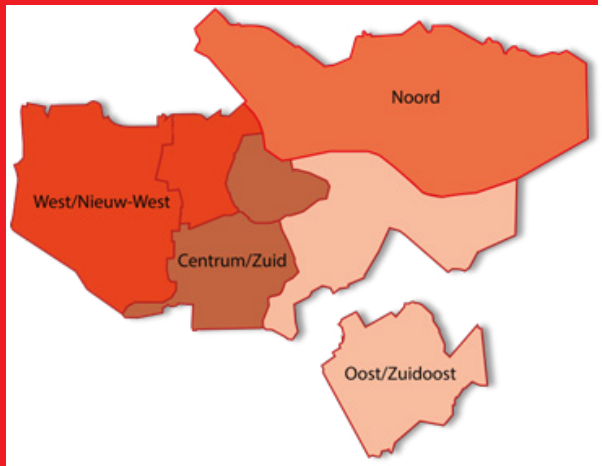

Bij de indeling in windrichtingen is uitgegaan is van een natuurlijke clustering van stadsdelen. Het aantal accommodaties en de bespeling van de accommodaties verschilt per windrichting. De meeste ontwikkelgebieden vanuit Ruimte voor de Stad vallen binnen de windrichtingen, maar er zijn uitzonderingen. Zo valt Haven-stad binnen West/Nieuw-West en Noord. Sportcomplex De Toekomst en sportpark De Nieuwe kern wijken ook af van de regel, deze sportvoorzieningen vallen binnen de gemeentegrenzen van Ouder-Amstel. Per windrichting wordt aangegeven waar in de periode tot 2023 investeringen nodig zijn. Voor zover relevant wordt ook een perspectief geschetst van de jaren daarna. Uitgaande van een verdere groei en verdichting van de stad, de autonome opgave van bestaand sportareaal en vanuit het doel een duurzame en inclusieve stad te zijn. Een deel van deze ontwikkelingen is al in gang gezet, voor een aantal andere geldt dat ze in onderzoek zijn of dat onderzoek nog gestart moet worden. Het is ook afhankelijk van de prioritering binnen Ruimte voor de Stad: welke projecten komen het eerst aan de beurt en welke zijn– al dan niet tijdelijk – on hold gezet.

De sportopgave wordt per windrichting benoemd, toch kunnen plangebieden niet los van elkaar worden gezien. Zo loopt het stedelijk woon-, werk-, en leefmilieu door windrichtingen heen en vinden investeringen in sportaccommodaties op buurt-, bovenwijks- en zelfs stedelijk en regionaal niveau plaats.

Ook de bestaande stad biedt kansen: in de stad worden veel gymzalen niet verhuurd in de avond, maar zijn hiervoor wel geschikt of geschikt te maken (van de ca 280 gymzalen worden er nu ca 60 na schooltijd verhuurd door Sportpunt). Sport werkt samen met Onderwijshuisvesting om waar mogelijk gymzalen na schooltijd open te stellen, met name voor laagdrempelig sportaanbod in de buurten. In Amsterdam zijn 10 gemeentelijke zwembaden, waarvan 2 buitenbaden, 4 binnenbaden en 4 zwembaden met een binnen-en buitenbad. Het gebruik van en de druk op binnenzwemwater is groot, daarentegen is in Amsterdam aan buitenzwemwater eerder sprake van een overschot. Zeker ook gezien de trend dat steeds meer mensen kiezen voor zwemmen in open water. Voor bewoners uit een aantal delen van de stad is het dichtstbijzijnde zwembad relatief ver weg. De komende periode wordt ingezet op de toevoeging van één binnenzwembad. Vanwege de druk op binnenzwemwater zal ook op lange termijn het toevoegen van meer binnenzwemwater wenselijk zijn.

Sporten in de openbare ruimte

Steeds meer sporters sporten in de openbare ruimte. Op plekken die daar voor ingericht zijn zoals courts, trapveldjes, openbare tennisbanen, plekken voor basketbal, skatebanen, freerun-parcours, fitnesstoestellen in alle soorten en maten en gemarkeerde hardlooproutes. Of gewoon in de parken, langs en op of in het water, of op pleinen. Openbare sport- en beweegaanleidingen dienen de buurt, de wijk maar ook de stad: van verbindende routes door buurten, openbare sportplekken langs groene routes of op de sportparken tot en met uitdagende sport- en recreatielandschappen. Het kan gaan kleinschalige sport- en beweegaanleidingen, waarbij sport letterlijk om de hoek te vinden is. Of juist om bijzondere voorzieningen met een veel groter bereik zoals skatebanen of specifieke routes.

Deze voorzieningen vormen de basis voor de sport- en beweegstructuur van Amsterdam. Maar ook voor de sociale structuur: voor de lokale sport-stimuleringsprogrammma's is het gebruik van openbare ruimte essentieel. De beweeglogica uit De Bewegende Stad, de Sportvisie 2025 en de thematische studie Sport en bewegen zet in op het realiseren van een sportieve en beweegvriendelijke openbare ruimte in de bestaande en nieuw te bouwen stad. Dit vraagt om een stedelijke aanpak, samen met oa Verkeer & Openbare ruimte, Stadswerken, Ruimte & Duurzaamheid, Onderwijs, Jeugd en vooral de stadsdelen. Nauwe samenwerking is nodig en duidelijke afspraken over rollen, proces en financiering. Bij ruimtelijke projecten wordt sportieve ruimte geintegreerd als onderdeel van de (groene) openbare ruimte. Verder wordt in de lijn met de Sportvisie 2025 een stedelijk beleidsdocument voor sport in de openbare ruimte opgesteld, in samenhang met een speelbeleid.

Sportinitiatieven in de openbare ruimte

Sport in de openbare ruimte leeft in de stad. Op veel plekken worden in samenwerking mooie initiatieven gerealiseerd, tijdelijk of definitief, vaak geïnitieerd door buurtbewoners of lokale sportaanbieders.

- De Omval

Het terrein tussen café De Omval en het spoor krijgt in afwachting van definitieve planvorming een tijdelijke sportieve invulling, in samenwerking met stadsdeel Oost. Gedacht wordt aan de sportcontrainer (een container die om te bouwen is tot urban gym), een 3x3 basketbalveld en tijdelijke sportaanleidingen.

- Flipperkast

Op het Buikslotermeerplein is in september 2017 De Flipperkast geopend, een outdoor skatepark van 400m2. Het skatepark is aangelegd als onderdeel van de opknapbeurt van het wandelgebied rondom het plein. Het is een tijdelijke voorziening, bedoeld om de leefbaarheid van het plein te verbeteren en urban sports onder jeugd te stimuleren.

- Hardlooproutes

In aanloop naar de EK Atletiek 2016 zijn als onderdeel van de sportstimuleringscampagne JE KAN HET op verschillende plekken in Amsterdam hardlooproutes aangelegd. Het gaat om routes in het Westerpark, het Flevopark en op het Marineterrein. De routes zijn aangelegd met dezelfde wegmarkeringen volgens het Handboek hardlooproutes.

- I Amsterdam freerunning-parcours

Aan de oever van de Sloterplas in stadsdeel Nieuw-West staat sinds 2016 een outdoor freerunning-parcours. Voor dit parcours zijn de I Amsterdam-letters, die eerder op het Museumplein als basis gebruikt. Ze staan nu naast de stangen, bars, blokken en vlakken die dienen als hindernis tijdens het rennen.

- Sporttoestellen Banne-Noord

Het Parlevinker Plein in Banne-Noord was tijdelijk ingericht als proeflocatie van fitnesstoestellen. Stadsdeel Noord verzorgde in die periode fitnesslessen. Het gebruik van de toestellen werd gemonitord door studenten van het AMS Instituut. De locatie bleek een groot succes, met behulp van het Ontwikkelbuurten-budget is een definitieve opstelling van fitnesstoestellen gerealiseerd.

- Marineterrein

Op het Marineterrein is een fitnesstuin ingericht met kracht- en klimtoestellen. Juist in dit deel van de stad is de ruimte voor sport en bewegen schaars en de toevoeging van dit soort kleinschalige voorzieningen draagt bij aan het versterken van de sport- en beweeginfrastructuur in de buurt.

Skatepark Flipperkast

Fitnesstuin Marineterrein

Sporttoestellen Banne-Noord

Freerunning Sloterpark

Figuur 5.1 Buitensport in Amterdam

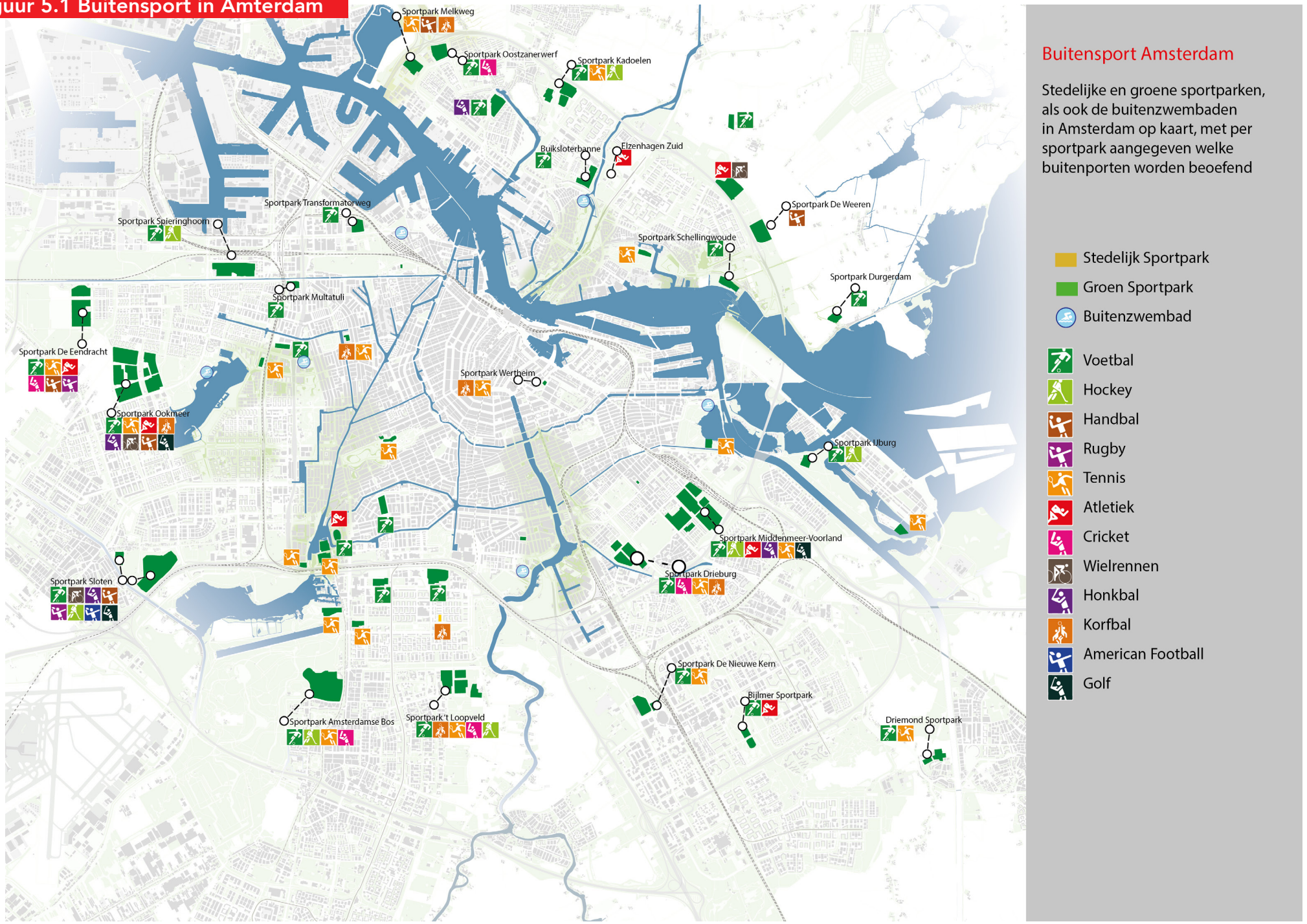

Figuur 5.2 Binnensport in Amterdam

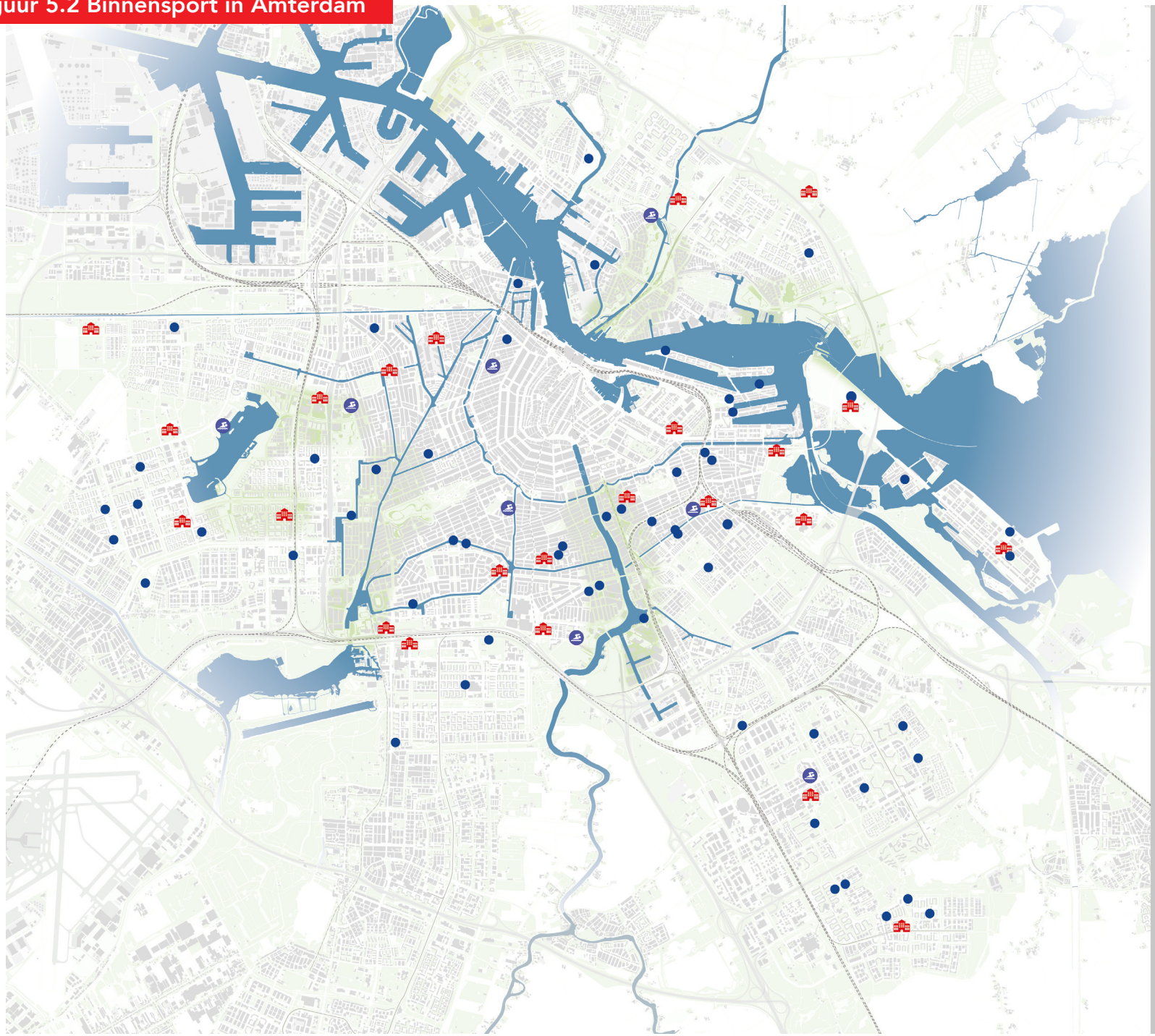

Binnensport Amsterdam

Binnenzwembaden, sporthallen en gymzalen welke naschools worden verhuurd door Sportpunt

- Binnenzwembaden
- Sporthallen
- Gymzalen

5.2 Van opgave en visie naar de Amsterdamse aanpak

Voor het borgen en integreren van sporthuisvesting in de groeiende metropool is de gemeente aan zet. Dit moet aan de voorkant van de planvorming gebeuren, eenmaal volgebouwde ruimte wordt immers nooit meer ruimte voor sport. Deze extra sportcapaciteit kan onmogelijk allemaal in bestaand stedelijk gebied worden gerealiseerd. Planologisch en stedenbouwkundig wordt ingezet op:

- De uitbreiding van binnensportfaciliteiten en kleinschalige multifunctionele buitensport gekoppeld aan scholen en wijkvoorzieningen (campusmodel, voorbeeld sportpark Zeeburgereiland).
- Herontwikkeling en/of optimalisatie van bestaande groene sportparken als onderdeel van gebiedsontwikkeling, zodat deze onderdeel gaan uitmaken van woonwijken en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van deze parken wordt vergroot (onder andere sportpark Sloten, Spieringhorn, Elzenhagen).
- De realisatie van nieuwe sportparken in grote gebiedsontwikkelingen, (IJburg 2, Amstel-Arena, Haven-stad, Schinkelkwartier, IJ-oevers, Zeeburgereiland).
- Uitbreiding van het buitensportareaal in het groen rond de stad, in samenwerking met de buurgemeenten en de regio.

Bottom up en gebiedsgericht ontwikkelen, topdown ruimte reserveren

Om deze ambitie te verwezenlijken is een intensief ontwikkeltraject met alle betrokken partijen nodig. Dit proces kan het best bottom-up worden vormgegeven, met betrokkenheid van de stadsdelen, maatschappelijke partners, sportaanbieders, scholen etcetera. Vroegtijdige afstemming hierin is cruciaal. Daarvoor is het wel noodzakelijk om met dit SHP-Sport op niveau van de stad nu al de benodigde sportieve ruimte te 'claimen'. Ruimtelijke planprocessen nemen op zijn minst 5 jaar, maar vaak nog veel langer in beslag. Daarnaast kijken gebiedsstudies veel verder vooruit. Daarom is het nodig in de gebieden aan de voorkant een passende, maar ook dwingende sportopgave mee te geven.

Samenhang met andere ruimtelijke en sociale ontwikkelingen

Sport staat in gebruik noch in ruimtelijke planvorming op zichzelf. Het hangt nauw samen met of maakt zelfs onderdeel uit van andere ruimtelijke structuren en functies in de stedelijke omgeving, zoals het groen in en om de stad en onderwijs. Samenwerking biedt kansen om efficiënt en vernieuwend om te gaan met de steeds schaarser wordende ruimtea, en te voorzie en draagt bovendien bij aan de kwaliteit en de gebruikswaarde van de verschillende functies. In nieuwe ontwikkellocaties is het noodzakelijk de koppeling met (maatschappelijke) voorzieningen en behoeften te zoeken en deze in de planvorming stedenbouwkundig te verankeren.

De verdichting van de stad maakt dat er vooral geïnvesteerd moet worden in het groen dat er al is, en dat kwalitatief te verbeteren. Het vraagt om een kwaliteitsimpuls in het groen op alle schaalniveaus: van het groen in de buurt, de stadsparken, het groenblauwe netwerk van de stad, de koppen van de scheggen tot de omliggende metropolitane landschappen. Door onder andere groene sportparken openbaar toegankelijk en voor een breder gebruik geschikt

te maken, ontstaan sport- en beweeglandschappen die een verbindende schakel vormen tussen stad en het landschap.
Onderwijs en sport is een logische combinatie, die ook ruimtelijk vertaald kan worden. Praktisch in die zin dat met elke nieuwe school ook nieuwe sport-, beweeg- en speelruimte wordt gerealiseerd. Maar ook vanuit het perspectief van de leerling: overdag gaan zij naar school, na school juist naar een sportvereniging of gaan ze lekker buiten spelen. Het inclusieve gebruik van ruimten in en om de scholen maar ook op sportparken draagt bij aan de doelstellingen van onderwijs, zowel voor primair- als ook voortgezet onderwijs, zowel voor binnen- als buitensport.

Kwantitatieve sportopgave

De totale woningbouwopgave tot en met 2022 bedraagt 46.200 woningen, gebaseerd op cijfers uit de gemeentelijke Woningbouwmonitor (Primavera, ijkdatum d.d. 18-4-2018). Uitgaande van de sportnorm op basis van het woonmilieu 'gemengde stadsbuurt', resulteert de stadsbrede woningbouwopgave in de onderstaande kwantitatieve sportopgave.

(Anders) georganiseerde buitensport	231.000 m2/ Dit staat gelijk aan een oppervlak van 28,9 voetbalvelden*
Sporten in de openbare ruimte	46.200 m2/ Dit staat gelijk aan een oppervlak van 5,8 voetbalvelden
Sporthal	4,3 sporthallen
Zwembad	1,2 zwembaden

Figuur 5.3 Groeiopgave in de sporthuisvesting

Groeiopgave per windrichting

Amsterdam groeit sterk. Groei vindt geclusterd plaats binnen het stedelijk weefsel en met name in de volgende ontwikkelgebieden:

- Ringzone West;
- Amstel III/Amstelkwartier;
- IJburg en Zeeburgereiland;
- Sloterdijk I en centrum;
- Noordelijke IJ-oever.

Figuur 5.3 geeft weer waar in de komende jaren, maar ook op lange termijn, woningbouw plaatsvindt. Circa 46.000 woningen worden de komende periode gerealiseerd. Dit is inclusief de woningbouwopgave van De Nieuwe Kern, een ontwikkelgebied die onder grondgebied van gemeente Ouder Amstel valt. De gemeente Amsterdam werkt samen met gemeente Ouder-Amstel en andere grondeigenaren aan een gezamenlijk ontwikkelingsplan voor dit gebied.

De weergave van woningaantallen alsmede de daaruit voortvloeiende sportopgave laat zich in absolute zin moeilijk voorspellen. Marktsturing, druk op de woningmarkt, prioritering en uitwerking van ontwikkellocaties zijn hierop van invloed. Dit SHP Sport wordt jaarlijks geactualiseerd.

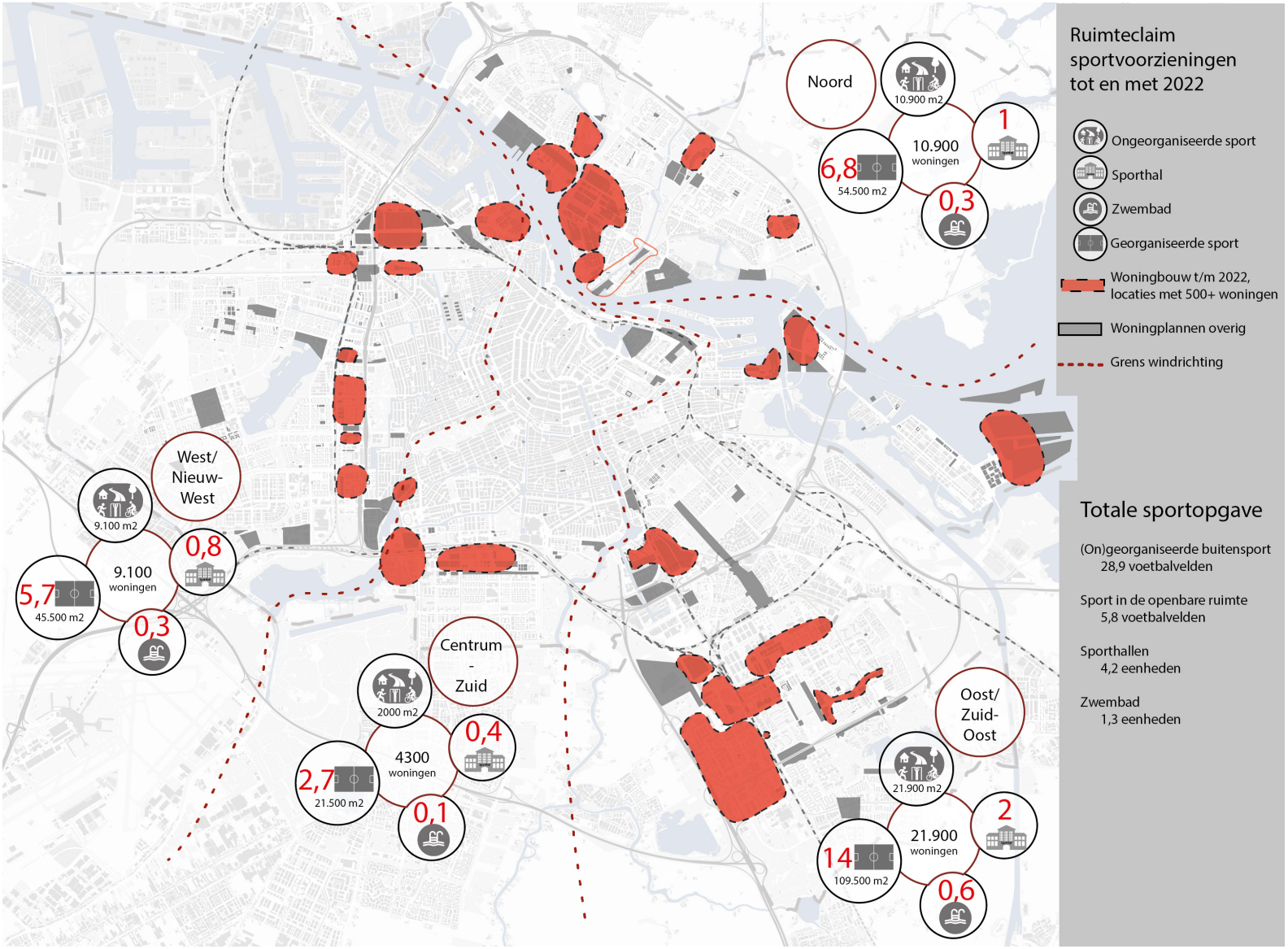

Figuur 5.4 Sportopgave in Oost/Zuidoost

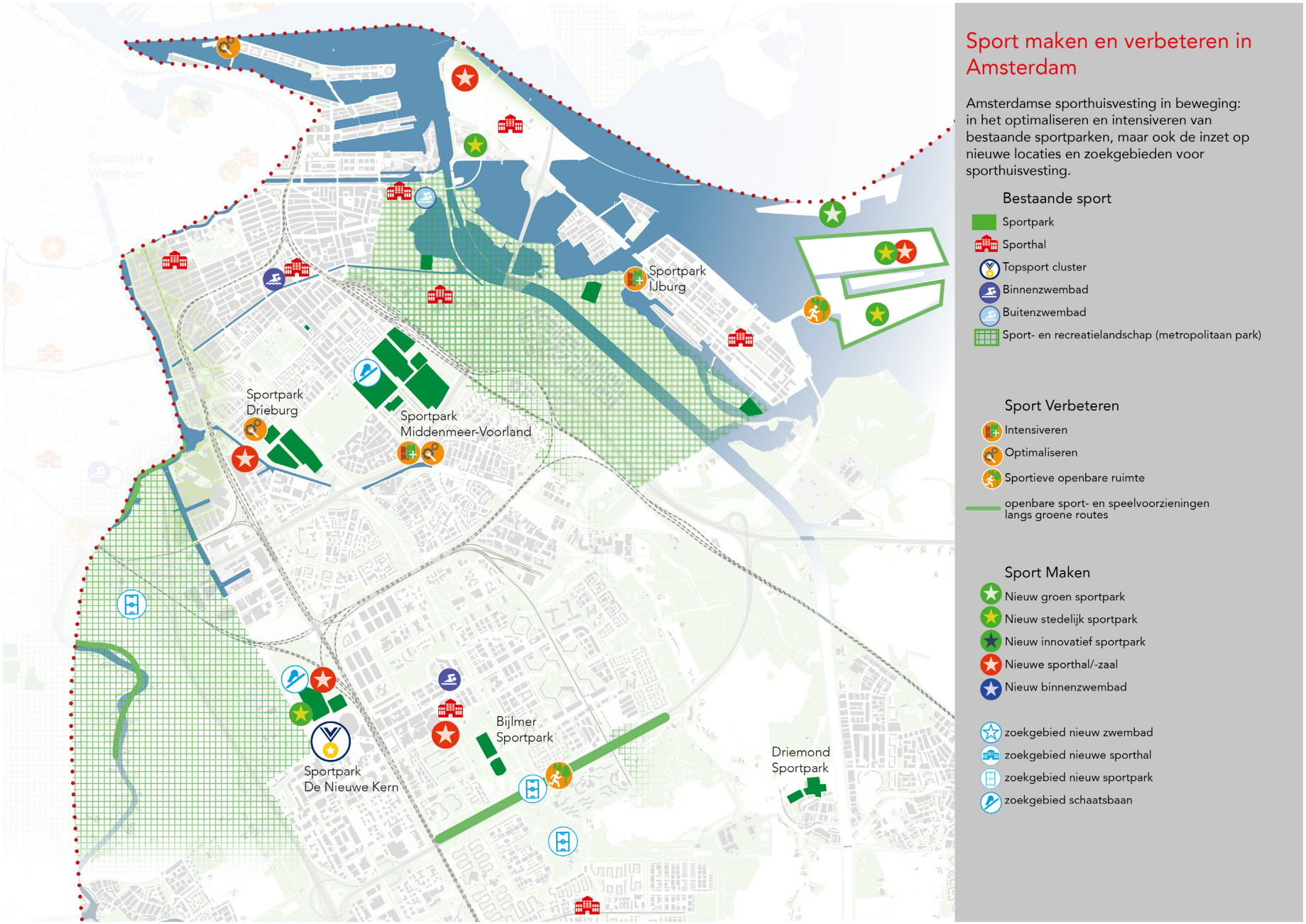

5.3 Investeringsopgave Oost/Zuidoost

In windrichting Oost/Zuidoost zijn tot en met 2023 vijf geclusterde woningbouwlocaties. Met name worden woningen gerealiseerd in de gebieden Overamstel/Amstelkwartier, IJburg fase 1&2, Zeeburgereiland, Cruquius en Amstel III. Ook de woningbouw in De Nieuwe Kern, grondgebied van de gemeente Ouder-Amstel, leidt tot een toenemende vraag naar sportvoorzieningen. De totale bouwopgave in de komende vier jaar bedraagt 21.900 woningen en resulteert in de volgende kwantitatieve sportopgave:

Indicatieve Sportopgave voor de groei van de stad, berekend vanuit de sportnorm	
(Anders) georganiseerde buitensport	109.500 m2, dit staat gelijk aan 13,7 voetbalvelden
Sporten in de openbare ruimte	21.900 m2, dit staat gelijk aan 2,8 voetbalvelden
Sporthal	2 hallen
Zwembad	0,6 zwembaden

Gebied in beweging

In Oost en Zuidoost is de groei van het aantal woningen de komende vier jaar het grootst van Amsterdam. In de jaren daarna zet die groei zich geclusterd door op IJburg, Zeeburgereiland, Amstel III en Overamstel/Amstelkwartier. Omdat de bestaande sportparken in Oost al goed bezet zijn, er eerder sprake is van te weinig capaciteit en in Zuidoost weinig sportaccommodaties zijn, zijn in deze windrichting investeringen in nieuwe sportruimte noodzakelijk. De bestaande sportparken kunnen in beperkte mate een deel van de toekomstige sportbehoefte opvangen. Oost kent op dit moment grote wachtlijsten voor hockey maar lokaal ook voor voetbal. Met de huidige capaciteit van de bestaande sportparken zijn deze wachtlijsten niet op te lossen. Uitbreiding en intensivering van de bestaande sportparken is nodig. De verstedelijkingsopgave én de sociale opgave in Zuidoost vraagt om een samenhangend plan voor uitbreiding van het sportareaal en de intensivering en optimalisering van de bestaande sportparken. Een plan met aansluiting op de principes van de ongedeelde wijk en in combinatie met kansen voor ontwikkelbuurten. Daarbij wordt ook gekeken naar samenwerking met buurgemeenten, zoals Diemen.

Investeringen in het Stad verbeteren

- Uitbreiding van sportpark IJburg met vier sportvelden om wachtlijsten weg te werken.
- Optimalisering en herinrichting van sportpark Drieburg om toenemende druk op te vangen. Hoe de veldcapaciteit verder vergroot kan worden, wordt nader verkend.
- Intensivering en optimalisering van sportpark Middenmeer om druk op het veldgebruik te verlichten. Infrastructuur wordt aangepakt en velden worden omgezet naar kunstgras.

Investeringen in het Stad maken

- Nieuwe sporthal Bijlmerbajes op het terrein van de Bijlmerbajes, in combinatie met een school voor voortgezet onderwijs.
- Het realiseren van stedelijk sportpark De Nieuwe Kern, deels als vervanging van sportpark Strandvliet en deels als opvang van de sportbehoefte die voortkomt uit de groei van de stad. Het sportpark wordt een clustering aan binnen- als buitensport, daarnaast wordt de inpassing van topsport en een IJsbaan nader onderzocht.
- Nieuwe IJsbaan ter vervanging van de Jaap Edenbaan, de baan is aan het eind van zijn levensduur. De definitieve keuze voor de ontwikkellocatie (bestaande locatie, De Nieuwe Kern of Noord) moet bestuurlijk gemaakt worden. Mocht de Jaap Edenbaan verplaatst worden, zetten wij in om het huidige terrein te gebruiken om de groeiende sportbehoefte op te vangen.
- Het toevoegen van binnenzwemwater in Oost, om de druk in dit deel van de stad op te vangen, en de spreiding van binnenzwemwater in Amsterdam te verbeteren.
- Nieuwe geschakelde binnensportruimte (sportzaal/sporthal) realiseren in de Sluisbuurt in samenwerking met onderwijs.
- Het overkappen van de A9 biedt kansen de sport- en beweegstructuur te versterken en te voorzien in de sportbehoefte van Zuidoost. Toevoeging van sportvoorzieningen op het dek en de flanken van de A9 wordt verder onderzocht.
- Voor het breder gebruik van gymzaal De Kleine Kapitein wordt een extra ruimte met turntoestellen toegevoegd, voor de buurt en voor het houden van wedstrijden.
- Nieuwe sporthal in de Bijlmer H buurt om de groeiende behoefte aan binnensport in dit gebied op te vangen, in samenwerking met onderwijs.
- Om de sterke groei van Zuidoost op te vangen is nieuwe ruimte voor (anders) georganiseerde sport nodig, met een ambtelijke locatiestudie zijn de potentiele zoekgebieden in beeld gebracht. Als vervolgstap is uitwerking van deze gebieden nodig, ook omdat de ruimtelijke en functionele inpassing complex is.
- Nieuw stedelijk sportpark in combinatie met een sporthal, innovatief sportpark en een tennispark op Strandeiland en een nieuw groen sportpark op Buiteneiland. Het stedelijk sportpark en de sporthal worden gecombineerd met een school voor voortgezet onderwijs. In de eerste fase van Strandeiland worden tijdelijke sportvelden aangelegd. Uitgangspunt is dat het sportprogramma meegroeit met de realisatie van woningen, zodat er in alle fasen sprake is van een compleet programma. In de buurten en tegen het talud van toegangsbrug met het naastgelegen strand is ruimte voor kleinschalige sportprogrammering.
- Realisatie honkbalveld in samenwerking met Diemen.
- Als uitwerking van een motie over een buitenzwembad wordt een onderzoek naar zwemwater in Zuidoost gestart.

Horizon 2023+

- Toevoeging van extra sportprogramma op Zeeburgereiland om de sportopgave binnen het gebied zelf op te lossen.
- Daarnaast wordt gezocht naar ruimte voor een stedelijk sportpark nabij en voor de sportbehoefte uit Amstel III. Het IKEA kavel aan de A9 geldt als een zoeklocatie.
- Realisatie van een sport- en beweeglandschap in de kop van de Amstelscheg, binnen het grondgebied van Amsterdam. Breder gebruik van het APGS terrein (sportpark van de politie) wordt meegenomen.

Figuur 5.5 Sportopgave in Noord

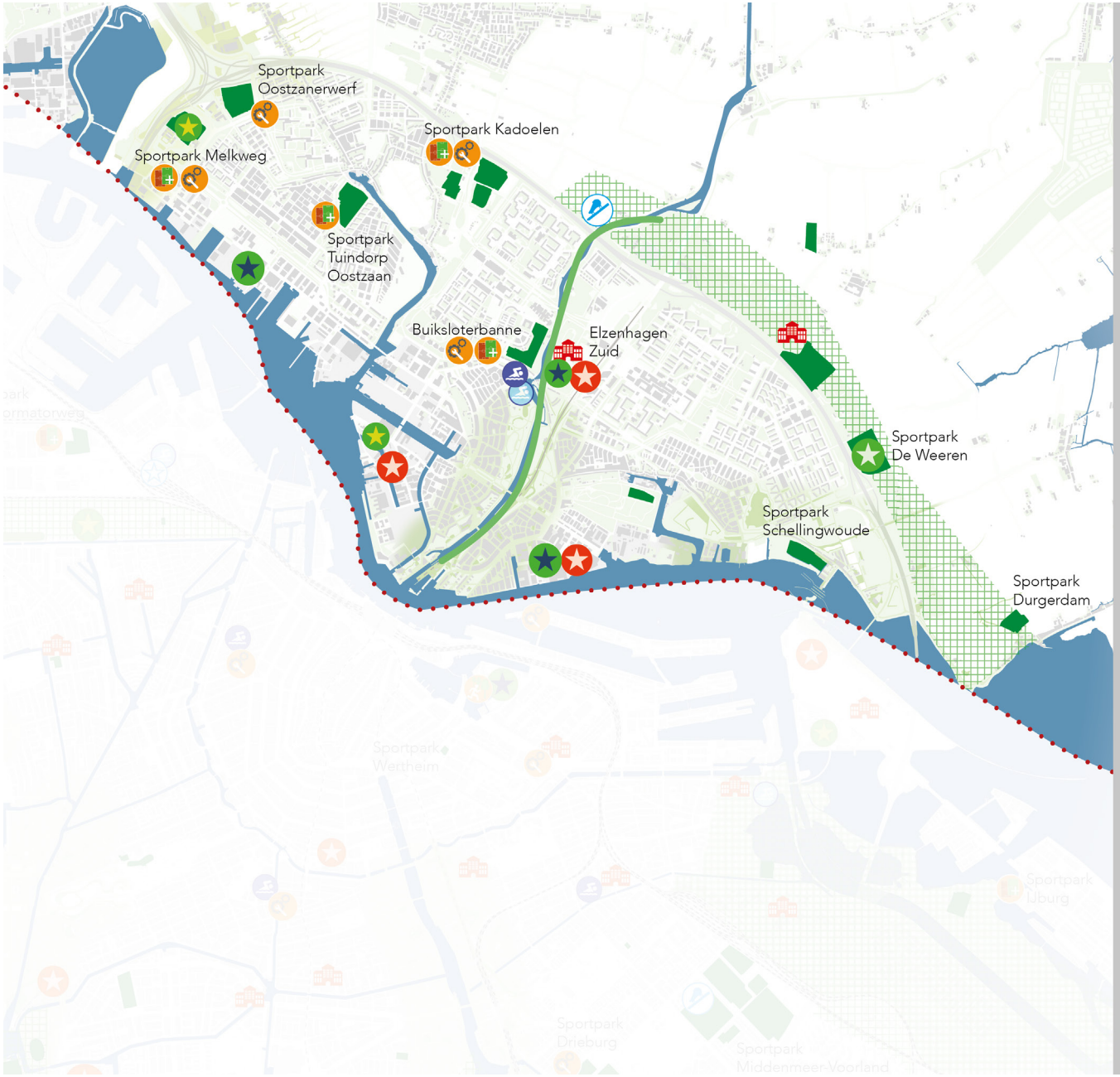

Sport maken en verbeteren in Amsterdam

Amsterdamse sporthuisvesting in beweging: in het optimaliseren en intensiveren van bestaande sportparken, maar ook de inzet op nieuwe locaties en zoekgebieden voor sporthuisvesting.

Bestaande sport

- Sportpark
- Sporthal
- Topsport cluster
- Binnenzwembad
- Buitenzwembad
- Sport- en recreatielandschap (metropolitaan park)

Sport Verbeteren

- Intensiveren
- Optimaliseren
- Sportieve openbare ruimte
- openbare sport- en speelvoorzieningen langs groene routes

Sport Maken

- Nieuw groen sportpark
- Nieuw stedelijk sportpark
- Nieuw innovatief sportpark
- Nieuwe sporthal/-zaal
- Nieuw binnenzwembad

- zoekgebied nieuw zwembad
- zoekgebied nieuwe sporthal
- zoekgebied nieuw sportpark
- zoekgebied schaatsbaan

5.4 Investeringsopgave Noord

In Noord zijn tot en met 2023 zes geclusterde woningbouwlocaties. Met name worden woningen gerealiseerd in de gebieden Buiksloterham, Centrum Amsterdam Noord (CAN), Overhoeks, NDSM, Nieuwendam en de Bongerd. De totale bouwopgave in de komende vier jaar bedraagt 10.900 woningen en resulteert in de volgende kwantitatieve sportopgave:

Indicatieve Sportopgave voor de groei van de stad, berekend vanuit de sportnorm	
(Anders) georganiseerde buitensport	54.500 m2, dit staat gelijk aan 6,8 voetbalvelden
Sporten in de openbare ruimte	10.900 m2, dit staat gelijk aan 1 voetbalvelden
Sporthal	1 hallen
Zwembad	0,3 zwembaden

Gebied in beweging

Een kwart van de Amsterdamse woningbouw tot en met 2023 landt in Noord. De groei vindt geclusterd plaats en concentreert zich met name aan de IJ-oever, waar in de komende 10 jaar circa zeventig procent van de woningbouw plaatsvind. Naast de hieruit voorkomende sportbehoefte moet tijdig ingespeeld worden op de planontwikkeling na 2023. Dat geldt voor het gebied rondom de IJ-oever, het CAN en op lange termijn Haven-stad. Dit vraagt in relatie tot de verstedelijkingsopgave én de sociale opgave om een samenhangend plan voor heel Noord. Een plan met aansluiting op de aanpak "ongedeelde wijk" en in combinatie met kansen voor de ontwikkelbuurten. Het gaat om uitbreiding van het sportareaal en de intensivering en optimalisering van de bestaande sportparken.

De druk op de sportvoorzieningen in Noord neemt toe. Gebruikers komen uit Noord zelf, maar ook vanuit bijvoorbeeld IJburg door het tekort aan voorzieningen daar en de grote wachtlijsten. Hockey kent op dit moment een wachtlijst. Om dit op te kunnen vangen is uitbreiding en intensivering van het bestaande areaal nodig. De huidige atletiekbaan en de sporthal in Elzenhagen-Zuid maken plaats voor woningbouw en komen op een andere plek in het gebied terug. Verder is het aanbod aan binnensport beperkt in Noord: vergeleken met de andere windrichtingen zijn er weinig sporthallen en is ook het aantal gymzalen, dat na schooltijd te gebruiken is, minimaal. Investeringen in binnensportruimte zijn dan ook nodig. Al deze investeringen worden waar mogelijk gecombineerd met het verbeteren van toegankelijkheid en duurzaamheidsmaatregelen.

Investeringen in het Stad verbeteren

- Optimalisering en intensivering van sportpark Kadoelen in 2019, met als doel een efficiënter gebruik van het sportpark ten behoeve van hockey en voetbal. Natuurgras wordt omgezet naar kunstgras, alsmede worden sportvelden toegevoegd en vervangen.
- Optimaliseren en intensiveren van sportpark Buiksloterbanne, waarbij fysieke en sociale aansluiting wordt gezocht met de (ontwikkel)buurt. Werkzaamheden bestaan uit: één veld multifunctioneel inrichten, herinrichten van de parkeervoorziening en het toegankelijker maken van het sportpark.
- Nieuwe atletiekbaan en sporthal op sportpark Elzenhagen-Zuid, als vervanging van de bestaande faciliteiten. Aan de te vervangen sporthal wordt een extra gymzaal toegevoegd. Zowel vanuit onderwijs als vanuit sport is behoefte aan extra capaciteit. De nieuwe hal blijft vooralsnog de thuisbasis van tophandbalvereniging VOC. Om dit te kunnen faciliteren zijn extra voorzieningen nodig, zoals tribunecapaciteit.
- Onderzoek naar het versterken van het sport- en beweeglandschap langs het Noordhollandsch kanaal, waarbij de combinatie met de fysieke ingrepen van Sportpark Buiksloterbanne en Elzenhagen Zuid zorgt voor aansluiting tussen sportpark, stad en landschap.
- Nieuwe IJsbaan ter vervanging van de Jaap Edenbaan, de baan is aan het eind van zijn levensduur. De definitieve keuze voor de ontwikkellocatie (bestaande locatie, De Nieuwe Kern of Noord) moet bestuurlijk gemaakt worden.
- Intensivering van sportpark Tuindorp Oostzaan met het omzetten van gras naar kunstgras, met verdere optimalisatie van het park t.b.v. de honk- en softbalsport.
- Sportpark Melkweg wordt vernieuwd, waarbij de infrastructuur, openbare ruimte en velden worden aangepakt. Er wordt een nieuw beachvolleybalveld aangelegd. Ook sportpark Oostzanerwerf wordt geoptimaliseerd. Het sportpark wordt efficiënter, publiek toegankelijk en multifunctioneel ingericht. Gezien de ontwikkeling van de westelijke IJ-oevers en op de lange termijn Haven-stad spelen beide sportparken een belangrijke rol in de opvang van de groeiende sportbehoefte in stadsdeel Noord.
- Het in onbruik geraakte sportpark De Weeren is momenteel tijdelijk in gebruik voor handbal. Er wordt een nieuw sportpark ingericht voor hockey om zo de groei van de stad en bestaande wachtlijsten op IJburg deels op te vangen. Nieuwe kunstgrasvelden worden aangelegd, als onderdeel van duurzaamheidsdoelen worden zonnepanelen op sporthal De Weeren geplaatst.

Investeringen in het Stad maken

- Om de sterke groei van Noord op te vangen, met name aan de IJ-oever, is nieuwe ruimte voor (anders) georganiseerde sport nodig. Met een ambtelijke locatiestudie zijn de potentiele zoekgebieden in beeld gebracht. Als vervolgstap is uitwerking van deze gebieden nodig, ook omdat de ruimtelijke en functionele inpassing complex is.
- Voor het gebied Buiksloterham wordt verkend of een sporthal dan wel -zaal te combineren is met de ontwikkeling van onderwijs.
- Nieuwe sporthal in het Hamerstraatgebied, in combinatie met een school voor voortgezet onderwijs.
- Onderzoek naar zwemwater in Noord.

Horizon 2023+

- Onderzoek naar uitbreiding binnensportaccommodaties in Noord.

Figuur 5.6 Sportopgave in Centrum/Zuid

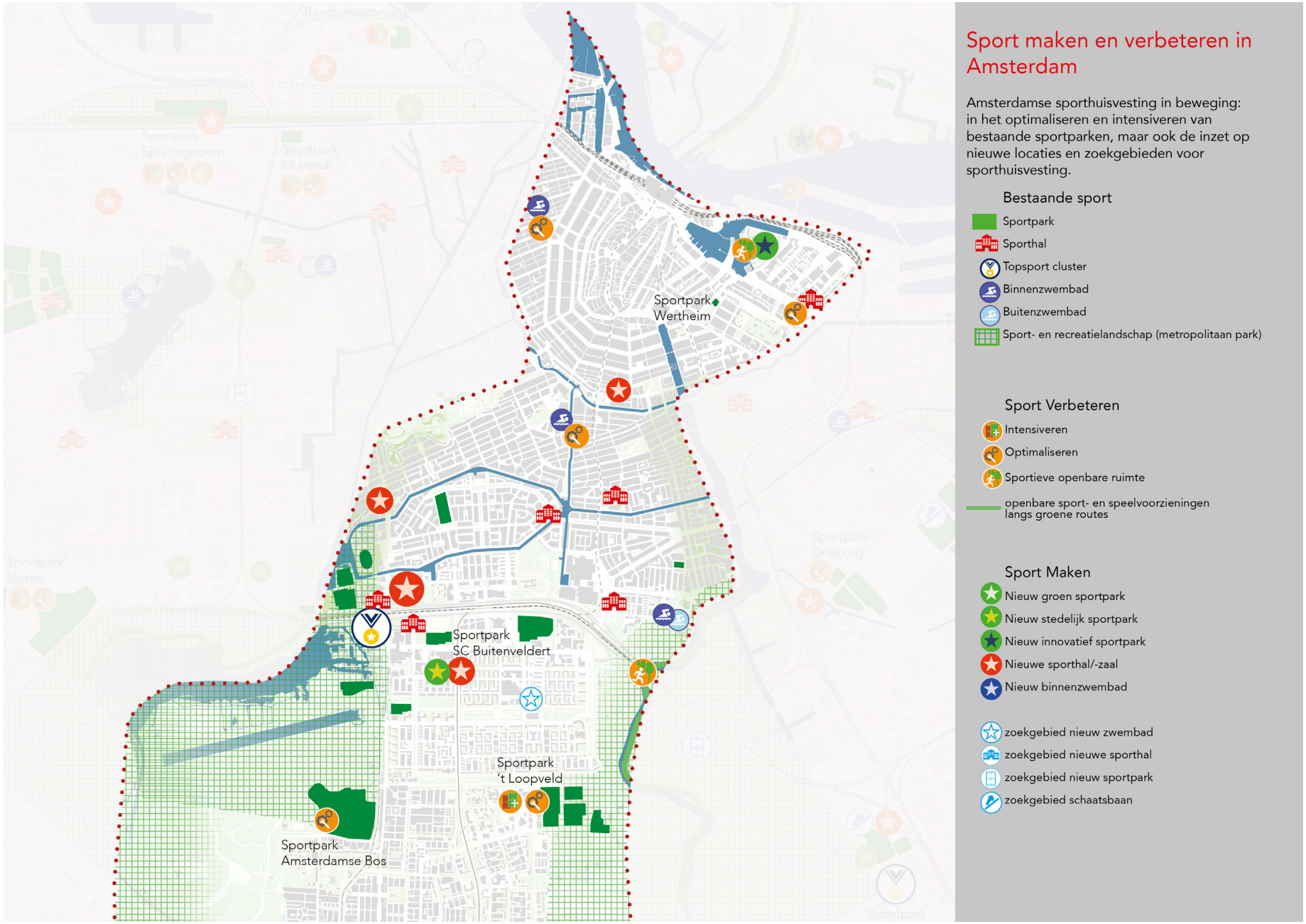

5.5 Investeringsopgave Centrum/Zuid

In windrichting Centrum/Zuid zijn tot en met 2023 twee geclusterde woningbouwlocaties. Er worden woningen gerealiseerd in het Havenstraatterrein en de Zuidas. De totale bouwopgave in de komende vier jaar bedraagt 4.300 woningen en resulteert in de volgende kwantitatieve sportopgave.

Indicatieve Sportopgave voor de groei van de stad, berekend vanuit de sportnorm	
(Anders) georganiseerde buitensport	21.500 m2, dit staat gelijk aan 2,7 voetbalvelden
Sporten in de openbare ruimte	4.300 m2, dit staat gelijk aan 0,6 voetbalvelden
Sporthal	0,4 hallen
Zwembad	0,1 zwembaden

Gebied in beweging

Het aantal woningen dat wordt gebouwd blijft sterk achter bij de overige windrichtingen. Dit betekent niet dat de investeringsopgave voor dit gebied ook achterblijft bij de andere windrichtingen. Dit heeft een aantal oorzaken. De ontwikkeling van nabij gelegen gebieden, zoals het Schinkelkwartier, maar ook bijvoorbeeld het Amstelkwartier, en de verbetering van de verbindingen heeft een effect op het gebruik van bestaande en nieuw te ontwikkelen sportvoorzieningen in deze windrichting. De populariteit van de sportvoorzieningen in Zuid is nu al groot, de druk zal alleen maar verder toenemen. Verder biedt de planvorming van Verdi kansen om met nieuwe ambitie te kijken naar de Sporthallen Zuid. Juist dit gebied als onderdeel van de Sportas is belangrijk voor de topsportinfrastructuur van Amsterdam: het is het hart van het Centrum voor Topsport en Onderwijs. En tot slot moet nu al geanticipeerd worden op de gebiedsontwikkeling van het Marineterrein, de Oostelijke binnenstad en de Zuidas na 2023. Dit vraagt om investeringen in de komende 4 jaar.

De druk op de bestaande sportvoorzieningen in Zuid is groot, mede doordat in het centrum nauwelijks sportvoorzieningen zijn. Bovendien is de ruimte schaars. Om een deel van de bestaande druk op te vangen kan in beperkte mate ingezet worden op het optimaliseren en intensiveren van bestaande sportparken. Verder wordt sportpark Buitenveldert verplaatst om het Kenniskwartier op de Zuidas verder te ontwikkelen. Het krijgt een nieuwe plek op de Zuidas en het veldareaal wordt iets uitgebreid. De tijdelijke blaashal aan de Gustav Mahlerlaan moet ook plaatsmaken voor gebiedsontwikkeling. Voor deze hal moet vervangende capaciteit gevonden worden. Waar mogelijk worden deze investeringen gecombineerd met het verbeteren van toegankelijkheid en duurzaamheidsmaatregelen.

Investeringen in het Stad verbeteren

- Optimalisering en intensivering van sportpark 't Loopveld, vanwege de druk op het sportpark en de groei van de Zuidas en het Amstelkwartier. Werkzaamheden bestaan uit: het omzetten van natuurgras naar kunstgras en aanpak van de infrastructuur van het park.
- Optimalisering van sportpark Amsterdamse Bos voor een efficienter veldgebruik, de druk op de hockeyverenigingen is hier hoog. Daarnaast wordt ingezet op een nieuwe werphal op sportpark Amsterdamse Bos voor cricket, met cofinanciering vanuit de gemeente. Er bestaat een gedeelde wens met de KNCB en cricketvereniging VRA om cricket als grootstedelijke voorziening voor Amsterdam te behouden.
- Doorvoeren van duurzaamheidsmaatregelen (aardgasvrij maken) voor het Marnixbad en het Zuiderbad. Werkzaamheden vinden plaats in de periode 2020 tot en met 2023.
- Optimalisering van Sporthal Oostenburg, waarbij de hal door middel van compartimentering efficiënter kan worden benut.
- Herontwikkeling van de Sporthallen Zuid als gevolg van de planvorming van het project Verdi. Ingezet wordt op het creëren van een nieuw Amsterdams sportcluster aan de Sportas, met een mix aan sportieve functies, die zowel gymnastiekonderwijs als breedte- en topsport faciliteert. Hiervoor wordt een verkenning uitgevoerd.

Investeringen in het Stad maken

- Tijdelijk sportprogramma op het Marineterrein, in afwachting van verdere planvorming. Het terrein geldt als een proeftuin voor nieuwe innovatieve sport-, beweeg- en beheerconcepten, waarbij ook aandacht moet zijn voor de inwoners van de omliggende buurten.
- Het realiseren van een sportzaal op Nieuwe Looiersstraat, waarmee de spreiding van binnensportvoorzieningen in Amsterdam word verbeterd, en in dit hoogstedelijk gebied het tekort aan zaalcapaciteit wordt verminderd.
- Vernieuwd stedelijk sportpark in combinatie met de verplaatsing van SC Buitenveldert.
- Vernieuwen van het sportpark Van Heenvlietlaan. Er wordt gekeken naar het samenvoegen van een tweetal korfbalverenigingen op één terrein, mogelijk gecombineerd met een nieuwe sporthal en gekoppeld aan meervoudig gebruik van het complex (koppeling met onderwijs en andere voorzieningen).

Horizon 2023+

- Afhankelijk van de verdere planvorming wordt het Marineterrein op lange termijn ontwikkeld tot een gebied met een gevarieerd programma van woningbouw, werk en 'leisure'. Vanwege de schaarse sport- en beweegruimte in dit deel van de stad, zet Sport en Bos in op een innovatief sportpark als integraal onderdeel van het gebied.

Figuur 5.7 Sportopgave in West/Nieuw-West

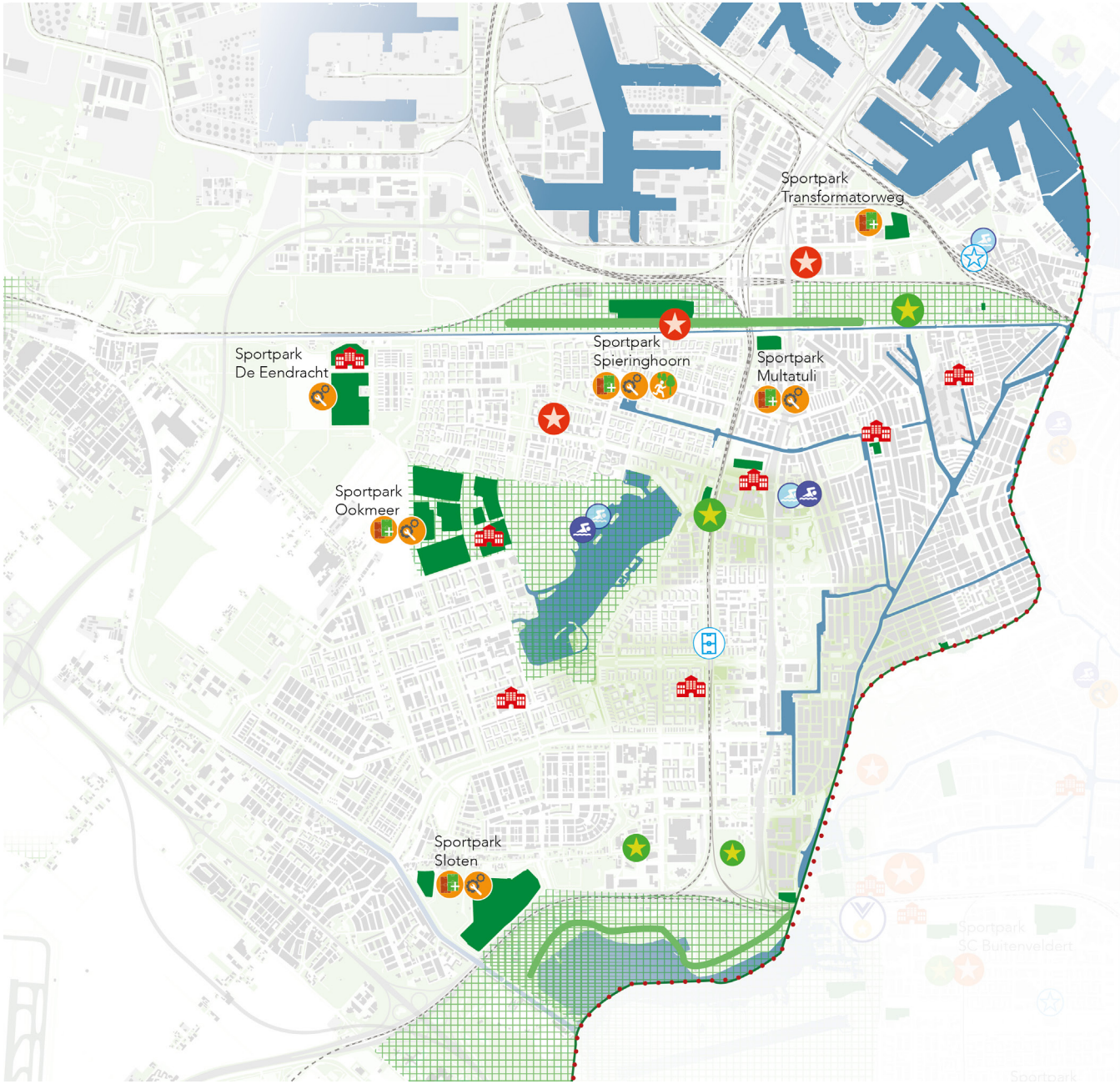

Sport maken en verbeteren in Amsterdam

Amsterdamse sporthuisvesting in beweging: in het optimaliseren en intensiveren van bestaande sportparken, maar ook de inzet op nieuwe locaties en zoekgebieden voor sporthuisvesting.

Bestaande sport

- Sportpark
- Sporthal
- Topsport cluster
- Binnenzwembad
- Buitenzwembad
- Sport- en recreatielandschap (metropolitaan park)

Sport Verbeteren

- Intensiveren
- Optimaliseren
- Sportieve openbare ruimte
- openbare sport- en speelvoorzieningen langs groene routes

Sport Maken

- Nieuw groen sportpark
- Nieuw stedelijk sportpark
- Nieuw innovatief sportpark
- Nieuwe sporthal/-zaal
- Nieuw binnenzwembad

- zoekgebied nieuw zwembad
- zoekgebied nieuwe sporthal
- zoekgebied nieuw sportpark
- zoekgebied schaatsbaan

5.6 Investeringsopgave West/Nieuw-West

In windrichting West/Nieuw-West zijn tot en met 2023 acht geclusterde woningbouwlocaties. Met name worden woningen gerealiseerd in de gebieden Houthavens, Sloterdijk I en Sloterdijk-centrum, Jan Evertsenstraat, Overtoomse Veld, Delflandpleinbuurt, Lelylaan en Westerpark West. De totale bouwopgave in de komende vier jaar bedraagt 9.100 woningen en resulteert in de volgende kwantitatieve sportopgave:

Indicatieve Sportopgave voor de groei van de stad, berekend vanuit de sportnorm	
(Anders) georganiseerde buitensport	45.500 m2, dit staat gelijk aan 5,7 voetbalvelden
Sporten in de openbare ruimte	9.100 m2, dit staat gelijk aan 1,1 voetbalvelden
Sporthal	0,8 hallen
Zwembad	0,3 zwembaden

Gebied in beweging

De druk is groot op dit gebied en tegelijkertijd is het ingewikkeld om in dit gebied nieuwe ruimte voor sport in te passen. Het gaat vooral om transformatie van bestaande woon-werkgebieden, met een veelheid aan eigenaren en partijen. Dit vraagt om slimme oplossingen en een robuuste ontwikkelstrategie. Het beter benutten en toegankelijk maken van bestaande sportparken speelt hier een belangrijke rol in. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn op sportpark Spieringhorn, voor de optimalisering en uitbreiding van veldcapaciteit, maar ook om het park de verbindende schakel te laten zijn tussen de bestaande stad, het nieuwe stedelijke gebied en het landschap.

Daarnaast is de verwachting dat het gebied ook na 2023 een sterke ontwikkeling gaat doormaken, met de verdere ontwikkeling van Haven-stad, de Ringzone-West en de Schiphol-Schinkel zone. Hier moet tijdig op ingespeeld worden. In West zijn relatief weinig sportvoorzieningen, Nieuw-West kent juist een rijk aanbod. De hockeyverenigingen in het gebied hebben allebei een wachtlijst en met name in West en de Ringzone is behoefte aan extra tenniscapaciteit. Inzet is optimalisering en uitbreiding van de bestaande voorzieningen, Tennispark Sloterplas maakt onderdeel uit van het plangebied Jan Evertsenstraat en op dit moment wordt onderzocht of en hoe het park onderdeel kan blijven van het gebied. Daarnaast wordt in de directe omgeving gezocht naar nieuwe locaties voor tennis. Omzetting van een buurtveld op sportpark Multatuli biedt op relatief korte termijn kans om tennisbanen toe te voegen. Investeringen in sportareaal moet in combinatie worden gezien met de sociale opgave in Nieuw-West. Met aansluiting op de aanpak ‘‘ongedeelde wijk’’ en in combinatie met kansen voor de ontwikkelbuurten.

Investeringen in het Stad verbeteren

- Optimalisering en intensivering van sportpark Multatuli in 2020 en 2021. Werkzaamheden bestaan uit: aanleg van tennisvelden, aanpak van de infrastructuur van het park en duurzaamheidsmaatregelen.
- Intensivering van sportpark Ookmeer, op dit sportpark worden twee kunstgrasvelden aangelegd. Als onderdeel van duurzaamheidsdoelen worden zonnepanelen geplaatst op het gemeentelijk vastgoed dat AAC in gebruik heeft.
- Intensivering en het toegankelijker maken van Sportpark Sloten in 2020. Werkzaamheden bestaan uit: de aanleg van een hockeyveld en een ASM veld, omzetten van natuurgras naar kunstgras, duurzaamheidsmaatregelen en aanpak van de infrastructuur van het park.
- Optimalisering van sportpark De Eendracht. De kleedkamers worden uitgebreid en de infrastructuur van het park wordt aangepakt.

Investeringen in het Sport maken

- Nieuwe sportzaal in Sloterdijk-1 Zuid in combinatie met twee scholen voor primair onderwijs.
- Optimalisering en intensivering van sportpark Spieringhorn, zodat een verbindend sport- en beweegpark ontstaat voor de buurt en het naastgelegen nieuw hoogstedelijk woon- en werkgebied. Werkzaamheden bestaan uit: het vergroten van de toegankelijkheid en bereikbaarheid met de aanpak van de infrastructuur, het omzetten van natuur- naar kunstgras, herindeling van het sportpark en duurzaamheidsmaatregelen. Daarnaast wordt de realisatie van een nieuwe sporthal in combinatie met onderwijs onderzocht. De fysieke ingrepen hebben als doel om het sport- en beweeglandschap van de Brettensscheg te versterken, en hiermee een sportpark, stad en landschap te verbinden.
- Het realiseren van een nieuw tennispark of -parken, ter vervanging van tennispark Sloterplas. Hiervoor loopt een verplaatsing- en inpassingsonderzoek.
- Er wordt onderzoek gedaan naar een nieuwe ijshal op sportpark Sloten, ten behoeve van de huisvesting van de Amstel Tijgers, wat verband heeft met de mogelijke verplaatsing van de Jaap Eden IJsbaan.

Horizon 2023+

- Nieuwe stedelijke sportparken in Ringzone-West en het Schinkelkwartier en verdere intensivering van sportpark Sloten, gekoppeld aan de groei van de stad.
- Onderzoek naar verbouw van het Brediusbad tot een binnenzwembad, dan wel een combinatiebad met binnen- en buitenbad.
- Nieuwe sporthal in Geuzenveld, in combinatie met een school voor voortgezet onderwijs en ten behoeve van de ontwikkelbuurt.
- Onderzoek naar uitbreiding en mogelijke verplaatsing sportpark Transformatorweg, gekoppeld aan de groei van de stad (Sloterdijk en Haven-stad).
- Onderzoek naar het ontwikkelen van het sport- en beweeglandschap aan de noordoever van de Nieuwe Meer.
- Studie naar toekomst van het Velodrome.
- Onderzoek naar het realiseren van een nieuw tennispark ter uitbreiding van aantal tennisbanen in dit deel van de stad. Westerpark en Spieringhorn zijn hiervoor voorlopige zoekgebieden.

Colofon

Uitgave
Gemeente Amsterdam
Directie Sport en Bos
Jodenbreestraat 25
1011NH Amsterdam

Datum
Oktober 2018

Foto's
Edwin van Eis (pag. 1,2,6,12,16,18,19,23,26,28,33)
George Maas (pag. 6)
Richard Mouw (pag. 6)
Rob Nelisse (pag. 4, 17)
Alphons Nieuwenhuis (pag. 5, 15)
Stichting IJscomplex Jaap Eden (pag. 20)
Duane van der Geld (pag. 20)
Sanne Couprie (pag. 23)
Kevin Krieger (pag. 8,10,13,17,18,20,21,22,23,30,43)

Redactie
Nelleke Penninx, Bram Huisman, Kevin Krieger

Ontwerp
Kevin Krieger

Bijlage I Woningaantallen Primavera 18-4-2018

	2018	2019	2020	2021	2022	Eindtotaal
Centrum	42					42
Noord	4790	1516	1633	1213	1776	10928
Nieuw-West	587	1182	575	120	800	3264
Nwest_werkgebied		298	621	22		941
Oost	1599	1537	1970	2173	2594	9873
West	801	1286	1058	1314	450	4909
Zuid			250	250		500
Zuidoost	1655	2093	1144	2648		7540
Overige woningbouw						
De Nieuwe Kern						4500
Zuidas						3737
Eindtotaal						46234